Zomernota 2019

SAMEN VERSCHIL MAKEN IN ZEEUWSE OPGAVEN

Provincie Zeeland

In deze zomernota 2019 geven we een doorvertaling van het coalitieakkoord 'Samen verschil maken'. Tevens wordt nader ingegaan op de ontwikkelingen in het huidig begrotingsjaar.

Zomernota 2019

Samen verschil maken in Zeeuwse opgaven

Datum: 24 september 2019

Inhoudsopgave

Inleiding 5

1. Van coalitieakkoord naar uitvoering 7

2. Doorkijk op strategische opgaven 11

2.1. Inleiding 11

2.2. Doorkijk op de strategische opgaven 11

2.3. Procesmiddelen strategische opgaven 21

3. Ontwikkelingen uitvoeringsprogramma's 23

3.1. Inleiding 23

3.2. Ontwikkelingen in de uitvoeringsprogramma's 23

3.3. Personele ontwikkelingen 30

3.4. Recapitulatie financiële voorstellen uitvoeringsprogramma's 30

3.5. Investeringsagenda: continuering en recapitulatie 30

3.6. Regiodeal Zeeland (ZiS 2.0) 32

3.7. Ontwikkelingen grote projecten 33

4. Overige ontwikkelingen 37

4.1. Instandhouding infrastructuur 37

4.2. Uitvoering wettelijke milieutaken 42

4.3. Aanvullende indexering gesubsidieerde instellingen 44

4.4. Ontwikkelingen provinciefonds 44

4.5. 2e ronde budgetbewaking 47

4.6. N62 49

4.7. Overige financiële ontwikkelingen 49

4.8. Ontwikkeling grondbank 51

5. Financieel perspectief 53

5.1. Vertrekpunt 53

5.2. Recapitulatie financieel meerjarenperspectief 53

5.3. Ontwikkeling algemene reserve en weerstandsratio 54

5.4. Ontwikkeling Investeringsagenda 55

Bijlagen 58

Bijlage 1: Effecten 2e ronde budgetbewaking 2019 58

Bijlage 2: Ontwikkeling grondbank en kavelruil 69

Bijlage 3: Uitvoeringsstrategieën infrastructuur 71

Inleiding

"Samen verschil maken" is niet alleen de titel van ons akkoord, maar ook het leidende principe van waaruit we willen werken. Dat geldt zowel binnen als buiten het Provinciehuis. De afgelopen jaren hebben we steeds gestreefd naar een zo breed mogelijke samenwerking met alle politieke partijen. Dat zetten we voort.

Zo opent het coalitieakkoord "Samen verschil maken" waar we samen met u de komende jaren invulling aan willen geven. Samen als PS en GS. Wel met verschillende rollen en verantwoordelijkheden, maar toch als één bestuur, dat samen met al die Zeeuwse overheden, bedrijven en instellingen, het beste voor Zeeland en de Zeeuwen zoekt.

Al tijdens de formatie hebben de onderhandelaars gezocht naar zo breed mogelijke overeenstemming tussen de fracties over de grote uitdagingen waar we ons voor gesteld zien, en die verwoord in het coalitieakkoord.

Tijdens onze gezamenlijke heidag op 23 augustus in Burgh-Haamstede hebben we dat een vervolg gegeven. Als PS en GS hebben we de implicaties van veranderende werkwijzen verkend en het essay "Expliciete politiek" van het NSOB besproken. Bovendien hebben we stilgestaan bij de vraag op welke wijze PS en GS enerzijds samen kunnen optrekken maar anderzijds ook hun eigen rol kunnen invullen rond de strategische opgaven die in het coalitieakkoord zijn opgenomen. De uitkomsten van die gesprekken zijn mede input geweest voor deze Zomernota, die de vertaling van het coalitieakkoord naar de begroting vormt.

De (primaire) begroting 2020 is op onderdelen al beperkt aangepast aan het nieuwe coalitieakkoord. Deze zomernota is de beleidsmatige en financiële vertaling van het coalitieakkoord. De begroting 2020 moet dus in samenhang met deze Zomernota gelezen worden.

In het eerste hoofdstuk gaan we in op het onderscheid dat we hebben aangebracht tussen de opgaven en de uitvoeringsprogramma's. Daarin bespreken we ook de consequenties van netwerksturing, die voor ons allen soms nog ongewis zijn. In het tweede hoofdstuk beschouwen we de opgaven, mede aan de hand van de input die is geleverd op de heidag. Het derde hoofdstuk beschrijft ontwikkelingen op de uitvoeringsprogramma's.

In het meer financiële deel van de Zomernota, vanaf hoofdstuk 4 gaan we in op een aantal onderwerpen, voornamelijk gerelateerd aan de wettelijke kerntaken, die financiële bijstelling vragen. We sluiten de zomernota af met een doorkijk op het financieel perspectief.

1. Van coalitieakkoord naar uitvoering

Principes en kaderstelling

In het coalitieakkoord hebben wij een onderscheid gedefinieerd tussen strategische opgaven en uitvoeringsprogramma's. Bij de opgaven gaat het om het vinden van oplossingen voor de grote vraagstukken die op ons afkomen. In de uitvoeringsprogramma's ligt het accent op de uitvoering van het beleid zoals dat nu geldt. Een rigide knip tussen opgaven en uitvoeringsprogramma's, of tussen uitvoeringsprogramma's onderling is niet mogelijk en ook niet wenselijk. De vraagstukken die zich voordoen, houden zich immers nooit aan welke indeling dan ook: dat vraagt een pragmatische benadering.

Het politieke accent ligt op de strategische opgaven, die we in het volgende hoofdstuk verder beschrijven. Het gaat daarbij om grote opgaven, die we in samenspel met andere partijen moeten oplossen: hoe gaan we om met de energietransitie en klimaatadaptatie? Hoe komen we tot een nieuw mobiliteitsconcept? Hoe brengen we Zeeland beter over het voetlicht, ook gezien de vraagstukken op de arbeidsmarkt? En hoe vinden we overeenstemming met andere partijen over de gewenste richtingen op al deze, én andere terreinen, die we vastleggen in de Omgevingsvisie?

Voor al deze vraagstukken geldt dat wij er wel opvattingen over hebben, maar niet alleen aan het roer staan of alleen het antwoord kunnen geven. Dat betekent dat netwerksturing, gezamenlijke sturing door netwerkpartners, de aangewezen werkwijze is. In de vorige bestuursperiode zijn daarvoor eerste stappen gezet. We hebben ons gerealiseerd dat een dergelijke werkwijze ook een ander samenspel tussen PS en GS vraagt. Hoe stel je kaders, in een context waarin overeenstemming met tal van partners bereikt moet worden? Hoe kan PS de volksvertegenwoordigende rol invullen, en waar richt de controlerende taak zich dan op? En hoe kunnen GS en PS snel schakelen, als ontwikkelingen daarom vragen?

Perspectieven op overheidssturing

Mede daarom is in de vorige bestuursperiode al aan de NSOB verzocht hierover te adviseren. Dat heeft geleid tot het essay 'Expliciete politiek[1]'. Essentie van dat essay is dat er vier verschillende per-

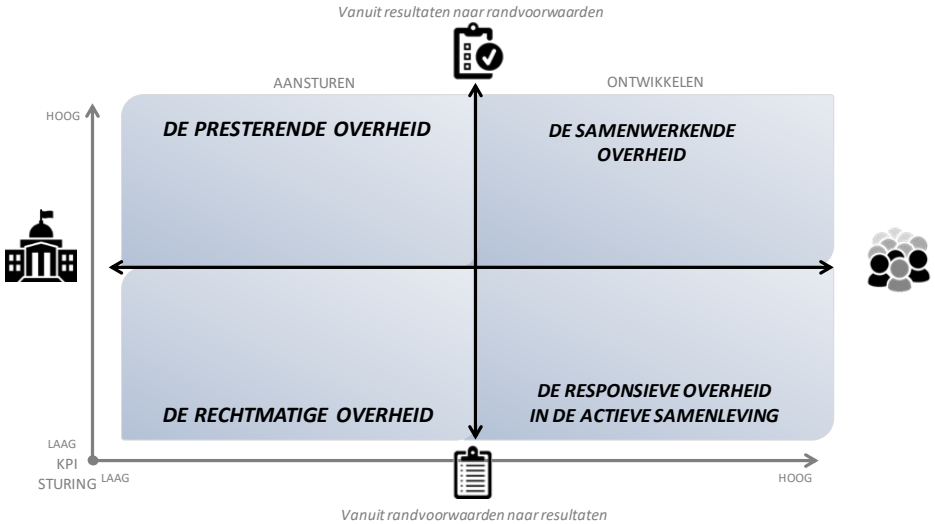

[1] https://www.nsob.nl/wp-content/uploads/2019/06/NSOB-19-02-Essay-NetwerksturingZeeland-web-20190415.pdf

spectieven op overheidssturing te onderscheiden zijn: een rechtmatige, een presterende, een samenwerkende en een responsieve overheid.

Het rechtmatige perspectief heeft betrekking op wettelijke taken, zoals vergunningverlening, die de overheid transparant en toetsbaar uitvoert. Het presterende perspectief gaat over de eigen, zelfstandige beleidsuitvoering van de Provincie, zoals de aanleg van een weg of fietspad. Het accent ligt op kostenefficiëntie, en het '*SMART*' formuleren van doelen. Bij deze twee perspectieven liggen het initiatief en de uitvoering bij de Provincie zelf, en is de richting "van binnen naar buiten". De andere twee perspectieven gaan juist "van buiten naar binnen". Het samenwerkende perspectief gaat ervan uit dat problemen én oplossingen in een netwerk gedefinieerd worden. Niet het beleid, maar de maatschappelijke opgave staat centraal. De netwerkpartners coördineren daarin – op basis van vrijwilligheid! – hun gezamenlijke inzet. Het responsieve perspectief tenslotte gaat uit van initiatieven vanuit de maatschappij, waar de overheid op reageert.

Maatwerk

In de praktijk zijn die perspectieven niet altijd scherp te onderscheiden, en kan zelfs een benadering vanuit verschillende perspectieven tegelijk aangewezen zijn. Gedurende het proces is het daarom ook nodig dat we ons doorlopend bewust zijn van die perspectieven en op grond daarvan de juiste benadering kiezen, en de procedures en werkwijzen die daarbij passen. Elk van die perspectieven vraagt immers een eigen benadering: voor netwerksturing is een andere manier van kaderstelling, volksvertegenwoordiging en controle nodig dan voor het perspectief van de "presterende overheid". Voor de rollen van "binnen naar buiten" zijn de werkwijzen en procedures goed uitontwikkeld en vastgelegd. Tegelijkertijd zijn de perspectieven van een samenwerkende en een responsieve overheid nog relatief nieuw, en nog niet automatisch te vertalen in handige en goed werkende procedures en afspraken. Een eerste aanzet is gegeven in het statenvoorstel 'Veranderende werkwijzen', maar wij zullen als PS en GS gezamenlijk daarin ook nog moeten leren en ontdekken.

Voor de toekomst schetst het NSOB daarom een drieslag van expliciteren (de expliciete keuze om netwerksturing toe te passen), institutionaliseren (het zo nodig ontwerpen en bijstellen van werkwijzen en procedures die daarbij passen) en reflecteren (regelmatige bezinning tussen PS en GS over de werkwijzen en het samen zoeken naar eventuele verbeteringen). Dat proces zullen we de komende jaren gezamenlijk in gaan, om samen te zoeken naar het optimale samenspel, dat recht doet aan ieders rollen en verantwoordelijkheden.

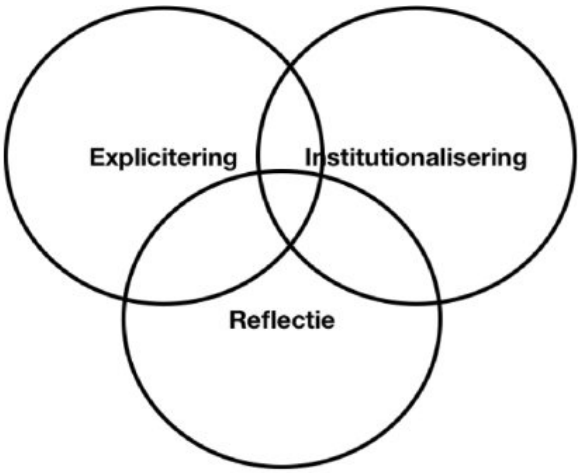

Politiek in netwerksturing vereist samenhangende inzet op explicitering, institutionalisering en reflectie.

Investeringsagenda als financieel instrument voor opgaven

De opgaven leiden tot gezamenlijke uitvoering van activiteiten en projecten. De investeringsagenda (zie hoofdstuk 3.5) vormt daar het financiële instrument voor. De gezamenlijke voorbereiding van projecten vindt plaats in de opgaven. Wanneer de projecten daadwerkelijk uitgevoerd kunnen worden, vindt de definitieve toekenning van middelen uit de investeringsagenda plaats. De uitvoering vindt daarna plaats binnen de uitvoeringsprogramma's.

Omgevingsvisie als inhoudelijk kader

De inhoudelijke kaderstelling op de uitvoeringsprogramma's vindt plaats via de omgevingsvisie. Dat is het overkoepelende document, waarin de beleidsvoornemens verzameld én actueel gehouden worden. De Omgevingsvisie is ook het document waarin de integraliteit van beleid wordt gewaarborgd. Nieuwe inzichten of nieuwe overeenstemming met partners over richtingen vertalen we in de Omgevingsvisie, die we met regelmaat bijstellen op onderdelen. In paragraaf 2.2.5 wordt dit verder uitgewerkt.

2. Doorkijk op strategische opgaven

2.1. Inleiding

In hoofdstuk 1 is al uiteengezet hoe we onderscheid maken tussen strategische opgaven en uitvoeringsprogramma's. De strategische opgaven behelzen de belangrijkste vraagstukken voor de komende periode – vraagstukken die onderling ook samenhangen. Hieronder schetsen wij de stand van zaken en de richting van die opgaven.

2.2. Doorkijk op de strategische opgaven

2.2.1. Klimaatadaptatie

Het klimaat verandert en de zeespiegel stijgt. Hierdoor neemt de kans op wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen toe. Dat levert risico's op voor onze economie, gezondheid en (water)veiligheid. Daar hebben we in ieder geval mee te leren leven én op in te spelen. Zeeland, met zijn ligging in de Zuidwestelijke Delta, is een regio waar alles samen komt: zeespiegelstijging, wateroverlast, hitte en droogte. Met als gevolg toenemende verzilting en de noodzaak om te zoeken naar het evenwicht tussen water vasthouden en water afvoeren. Hoe we ons daarop voorbereiden bezien we samen met alle andere partijen: samenwerking is cruciaal bij deze brede en complexe opgave. We willen eind 2020 een gezamenlijke Zeeuwse Klimaatadaptatiestrategie hebben. Begin 2020 stellen we een Deltaplan zoet water op.

De gevolgen van klimaatverandering kunnen verschillen van plaatselijke hinder en overlast tot maatschappelijke ontwrichting met schade en slachtoffers. Oplossingsrichtingen kunnen liggen op het gebied van aanpassingen aan de leefomgeving, instellen van regelgeving en specifieke uitvoeringsacties. Bij de totstandkoming van de strategie is een breed netwerk van partijen betrokken. De regie op het proces wordt verzorgd door het bestuurlijk Kernteam Klimaatadaptatie. De deelthema's daarin zijn belegd bij de gemeente Middelburg (hitte), gemeente Tholen (droogte), SAZ+ (samenwerking afvalwaterketen Zeeland, wateroverlast) en Waterschap (overstromingen). De integratie en het borgen van de samenhang ligt bij de Provincie Zeeland.

Om draagvlak voor maatregelen te krijgen, is een randvoorwaarde dat de bewustwording van de vraagstukken in Zeeland nog groeit. Vanuit die bewustwording kan vervolgens worden ingezet op mentaliteitsveranderingen en een cultuuromslag. En daarbij het ondersteunen van initiatieven die vanuit de samenleving komen.

In de afgelopen jaren is al geïnvesteerd in verschillende klimaatadaptieve maatregelen; van de aanpak van wateroverlast en dijkenbouw, tot omgaan met zoet water en droogte. Specifiek voor dit laatste is in de afgelopen jaren de proeftuin zoetwater gestart. In die proeftuin wordt op diverse locaties in Zeeland, samen met ondernemers, waterbeheerders, gemeenten en onderzoeksinstellingen via praktijkonderzoek in pilots kennis opgedaan om de beschikbaarheid van water te vergroten.

Binnen de opgave wordt de komende tijd de koers en de scope van het Deltaplan zoet water uitgewerkt. De uitvoering van dit Deltaplan zien wij als groot project: daar komen wij in paragraaf 3.7, grote projecten, op terug.

In de doorkijk van de investeringsagenda houden we onder andere rekening met projecten om de zoetwatervoorziening voor Zeeuwse gebieden uit te breiden, de proeftuin zoetwater te intensiveren, maar ook om een vervolg te geven aan het monitoringsprogramma 'zoet-zout kartering'.

PACIFIC ORCA

2.2.2. *Energietransitie*

Waar de klimaatadaptatie zich richt op het omgaan met de gevolgen van klimaatverandering en zeespiegelstijging, richt de energietransitie zich op het voorkomen van nog verdere klimaatverandering. Zeker in onze regio is een toenemende stijging van de zeespiegel een bedreiging. In Europees en nationaal verband zijn afspraken gemaakt over het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen, zoals CO_2. Het is belangrijk om daar nu werk van te maken, niet alleen omdat we ons aan die afspraken te houden hebben, maar vooral ook omdat we nu nog zelf, als Zeeuwse partijen, de regie kunnen nemen en Zeeuws maatwerk realiseren. We betrekken daar ook burgers en bedrijfsleven bij, zowel om helder te maken waar we naar toe gaan, maar ook om ze in beweging te brengen en initiatieven te steunen. De energietransitie biedt immers ook kansen voor lokale initiatieven en lokale ondernemers.

Het beoogde doel (maatschappelijke effect) is om met elektriciteitsproductie, mobiliteit, verwarming en industrie 49% minder CO_2 uit te stoten in 2030 dan in 1990. De uiteindelijke stip op de horizon is 95% CO_2-reductie in 2050. Voor de toekomst willen we een meetinstrument ontwikkelen, dat aangeeft wat de stand van zaken in de energietransitie in Zeeland is en wat dat betekent dit voor de toekomstverwachtingen. We weten namelijk niet hoe de toekomst eruit ziet. Ook zijn er doorlopend innovaties die van invloed zijn.

Met de concept-regionale energiestrategie (RES) loopt Zeeland voor op andere regio's in Nederland. Zelfs ook nog voor op de definitieve vaststelling van het nationale Klimaatakkoord. In het proces van de RES werken we samen met vele partijen die samen met ons de schouders onder deze opgave willen zetten. Op dit moment gaat de RES over aardgasvrije verwarming, duurzame elektriciteit en duurzame mobiliteit. Wij breiden dit verder uit naar de thema's industrie en landbouw.

De energietransitie vraagt daarbij ook het nuchtere gesprek met burgers en bedrijven over welke maatregelen op welk moment kunnen worden genomen. Niet alles kan en moet tegelijkertijd. Het zal vele stappen en ook bijstellingen van de strategie vragen om bij ons doel te komen.

Zeeuwse thermometer:	*Stand eind 2019*	*Doel 2030*
Woningen met zonnepanelen	17%	n.v.t.
Zon-PV op dak, kleinschalig (onder de 15 kWp)	105 MW	n.v.t.
Zon-PV op dak, grootschalig	55 MW	500 MW
Zon-PV op land	110 MW	500 MW
Wind op land	505 MW	700 MW

Er zijn veel initiatieven van burgers en bedrijfsleven op gang gekomen en we zien dat er nog veel meer ideeën borrelen. Die initiatieven willen we ook ruimte geven en mogelijk maken. Ook door soms initiatieven financieel te ondersteunen. Zo houden we in de doorkijk van de investeringsagenda rekening met cofinancieringsbudget voor de landelijke erfgoeddeal, om daarmee energiebesparing voor monumenten mogelijk te maken. De ruimtelijke afweging op initiatieven, zoals bijvoorbeeld zonne-energie, vinden plaats in de omgevingsvisie.

Voor de ontwikkeling van de RES en voor het proces dat de Zeeuwse industrie onder de koepel van Smart Delta Resources doorloopt is in 2020 € 500.000 beschikbaar.

.

AFSTAPPEN
SHOES ONLINE
CHAUSSURES

2.2.3. Slimme Mobiliteit

Om mee te doen in de maatschappij moet je je kunnen verplaatsen: naar het werk, naar school, naar de winkel. Goede bereikbaarheid is daarom cruciaal voor de leefbaarheid en vitaliteit van Zeeland. De afgelopen jaren neemt het gebruik van het openbaar busvervoer, met vaste routes en vaste tijden, steeds verder af: het aantal jongeren – scholieren zijn een grote belangrijke groep in het huidige gebruik van het openbaar vervoer - neemt af, het gebruik van de e-bike neemt toe en ouderen blijven langer autorijden. Tegelijkertijd zijn er ook mensen voor wie de eigen auto of de e-bike geen oplossing is, om welke reden ook. Die groep, die nu op openbaar vervoer is aangewezen, wordt echter steeds kleiner. Dat betekent dat de klassieke grote bus een steeds slechter antwoord op de mobiliteitsvraag wordt. Er zijn veranderingen nodig. Die veranderingen betreffen zowel de manier waarop mobiliteit wordt aangeboden, als de infrastructuur die daarvoor nodig is.

De technologische veranderingen gaan snel en zijn ingrijpend. Grenzen tussen openbaar vervoer en vervoer vervagen, de omslag naar schoon vervoer is gaande, nieuwe technieken bieden kansen voor het verhogen van de veiligheid en het gebruik van de fiets- en weginfrastructuur. Maar de ontwikkelingen vragen ook andersoortige infrastructuur, laadinfrastructuur voor auto's en fietsen, een data- en digitale infrastructuur die is ingericht op deze ontwikkelingen.

Hoe de toekomst er precies uitziet weten we niet. Wel dat we sneller en actiever moeten inspelen op de ontwikkelingen. Dat kan alleen als we – naar analogie van de regionale energiestrategie - gezamenlijk met onze partners een regionale mobiliteitsstrategie gaan uitzetten. De randvoorwaarden kennen we: vlot en veilig, bedrijfszeker, betaalbaar, toegankelijk en keuzevrijheid. Maar misschien moeten we voor een volgende concessieperiode toe naar een mobiliteitsprovider in plaats van een OV-provider, naar vervoer in plaats van openbaar vervoer. De huidige OV-concessie loopt eind 2024 af, en parallel daaraan loopt het gesprek met de NS, Prorail en ministerie over het spoor in Zeeland. De tussenliggende periode geeft ons de ruimte om te experimenteren. Vanuit de bestaande concessie, met proefprojecten en door ruimte te bieden aan allerhande initiatieven. Zien wat er wel en niet werkt en wat werkt ook meteen in de praktijk doorzetten. Daarin trekken we gezamenlijk op met het Rijk, dat Zeeland ook ziet als living lab Smart Mobility. Waar nodig zullen we ook een beroep doen op de fondsen van het Rijk.

Begin 2020 geven we met de conferentie 'Slimme Mobiliteit' de aftrap van een gezamenlijke aanpak in Zeeland op deze opgaven. Daarbij zullen vele organisaties betrokken zijn. Tevens zetten we een traject op om continu in contact met de eindgebruikers te blijven: wat zijn de ervaringen in de praktijk? Hoe snel gaat de Zeeuw mee in de ontwikkelingen? Hoe bieden we aan hen die niet direct aanhaken de zekerheid van een goed mobiliteitssysteem?

Voor het proces van de regionale mobiliteitsstrategie en het houden van de conferentie trekken wij in 2020 maximaal € 250.000 uit. In de doorkijk van de investeringsagenda houden we onder andere rekening met een pilot voor elektrische bussen, om daarmee in te spelen op een landelijke afspraak om te komen tot zero-emissie openbaar vervoer.

Bbox
54

2.2.4. Zichtbaar Zeeland

In Zeeland is het uitstekend wonen, leven en werken. Maar buiten Zeeland weet lang niet iedereen dat. Het imago van Zeeland is nog te veel: leuk voor een weekendje, maar ver weg, niet veel te beleven, geen werk en oude woningen in lege gebieden. Het vergt een lange adem om dat beeld bij te stellen. En dat is urgent, want Zeeland staat voor grote uitdagingen als het gaat om het vinden van personeel. Bedrijven hebben nu al moeite om aan voldoende en goed opgeleid personeel te komen.

Dat is niet alleen op te lossen met het opleiden van jongeren en bijscholen van mensen die nu geen werk hebben. We zullen ook mensen van buiten Zeeland moeten halen. Dat betekent dat mensen óók naar Zeeland moeten willen komen om zich hier blijvend te vestigen. En dat is des te lastiger, omdat de arbeidsmarktvraagstukken ook in de rest van Nederland spelen, en ook andere regio's hun best doen om mensen "van buiten" aan te trekken.

Het ideaalbeeld is dat Zeeland over 10 tot 15 jaar bekend staat om een aantal ondernemingen van topniveau, waar op een aantal gebieden excellente werkgevers en scholingsinstellingen actief zijn – "voor water, energie en food moet je naar Zeeland!" – en waar het betaalbaar en kwaliteitsvol wonen is. De vereiste samenwerking en uitvoeringskracht moet daarvoor snel van de grond komen. Waar de VVV zich richt zich op toeristische promotie en Economische Impuls Zeeland op acquisitie van bedrijven, gaan we, samen met deze en andere partijen, een krachtige organisatie opzetten die zich richt op potentiële nieuwe inwoners. Versnippering en "ieder voor zich" wordt vervangen door samenwerking. De opgave wordt gezamenlijk getrokken door overheden, bedrijven en onderwijs.

Voor de voorbereidende activiteiten is € 290.000 budget in 2020 voorzien. Om te komen tot een marketingorganisatie die zich richt op "wonen en leven" zullen op een later moment grotere investeringen vanuit de investeringsagenda nodig zijn. In de doorkijk van de investeringsagenda houden we hier rekening mee.

Als we jongeren in Zeeland willen houden, betekent dat ook dat we ze hier moeten kunnen opleiden. Daarom blijven we de onderwijs- en kenniseconomie versterken. In het uitvoeringsprogramma Ondernemend Zeeland doen we voorstellen om – in lijn met de stappen die we in de vorige bestuursperiode hierin hebben gezet - middelen uit de investeringsagenda toe te kennen voor het versterken van de kennis- en innovatienetwerken én onderwijs en kennisinfrastructuur.

Ook stellen we in het uitvoeringsprogramma voor om voor de voorbereiding van de 3e fase van Betá Campus Zeeland middelen nu beschikbaar te stellen. In de doorkijk van de investeringsagenda houden we rekening met de investering die die fase met zich meebrengt. Uitgangspunt is wel dat de andere partners hieraan bijdragen.

2.2.5. Ruimtelijke kwaliteit

In Zeeland bepalen water, landbouw, wonen, industrie en recreatie grotendeels het ruimtebeslag en de kwaliteit van de ruimte. Maar: die kwaliteit staat onder druk. Door verstedelijking, bodemdaling, schaalvergroting in de landbouw en afname van de biodiversiteit. De energietransitie en klimaatadaptatie gaan ruimtelijke consequenties hebben. Als we die kwaliteiten van Zeeland willen behouden, moeten we ons steeds afvragen: wat mag waar wel en waar niet, hoe beïnvloedt dat elkaar over en weer, wat zijn de effecten op milieu, landschap, economie enzovoorts? En hoe borgen we dat bij alle ontwikkelingen en opgaven de hoofdrichtingen op elkaar aansluiten, zodat een eenduidige totaalrichting ontstaat?

Op 1 januari 2021 treedt de Omgevingswet in werking. Een belangrijk gevolg van die wet is de ver-

plichting om een Omgevingsvisie en de bijbehorende Omgevingsverordening op te stellen. Daarnaast gaan we met het Rijk in gesprek over een gezamenlijke gebiedsagenda, en de mogelijkheid om de Kanaalzone en de Kustregio te positioneren als NOVI-gebied: de nieuwe naam voor perspectiefgebieden. Als Provincie streven we naar een Omgevingsvisie die – zo veel mogelijk – door alle partners gedragen wordt. In 2018 is daarvoor het proces met de betrokkenheid van tal van partijen in gang gezet.

Het proces om te komen tot de Omgevingsvisie krijgt vorm vanuit de participatiegedachte van de omgevingswet. Dat betekent een nieuwe manier van werken. Zowel intern, tussen GS en PS, als extern, tussen de Provincie en de partners, is dat een kwetsbaar proces, dat zeer veel investeren in verhoudingen en begrip voor elkaar vergt.

Extern is de opgave om met tientallen partijen samen te komen tot de bouwstenen, de integratie tussen die bouwstenen en vervolgens afwegingen te maken die op het totaal van de Omgevingsvisie spelen. De samenwerking is op basis van vrijwilligheid: er is geen verplichting om samen te werken. . Veel van de partners hebben hun eigen belangen en verantwoordelijkheden. Het Rijk en de gemeenten dienen ook zelf omgevingsvisies vast te stellen. Het vraagt daarom van alle partijen een investering om daadwerkelijk tot een gezamenlijk gedragen omgevingsvisie te komen. Het zal onvermijdelijk zijn dat soms politiek-bestuurlijk knopen worden doorgehakt: waar het provinciale kerntaken betreft vervult PS die rol. Dat moet echter ingebed zijn in een proces waarin ook iedereen begrijpt en accepteert dat er knopen moeten worden doorgehakt.

Het externe proces is georganiseerd via vier gebiedstafels: landelijk gebied, stedelijk gebied, havens en industriegebieden, en kust en deltawateren.
Ook intern is het proces nieuw en vraagt het een zoektocht. Alle vier de perspectieven op overheidssturing, die in hoofdstuk 1 zijn geschetst, komen aan de orde. Het opstellen van de omgevingsverordening past in het perspectief van de rechtmatige overheid; de eigen uitvoeringstaken in de Omgevingsvisie passen in het perspectief van de presterende overheid; de opstelling van de omgevingsvisie doen we vanuit het perspectief van de samenwerkende overheid; en tenslotte leidt de visie naar verwachting tot initiatieven vanuit de samenleving waarop de responsieve overheid reageert. Tussentijds zullen we reflectiemomenten organiseren om over de opgedane inzichten te spreken en te bezien wat dit voor verdere processen betekent. Daarnaast kan het zijn dat ontwikkelingen in het proces een snelle wisselwerking tussen ons college en uw Staten nodig maken.

Volgens planning kan de eerste versie van de provinciale omgevingsvisie eind 2020 worden vastgesteld door PS, zodat die per 1 januari 2021 in werking treedt. Direct daarna start het proces voor de eerste update. Op de heidag is hier de metafoor van een boekenkast voor gebruikt: bij de eerste vaststelling staat het frame, de boekenkast, en die boekenkast is deels gevuld met boeken, de bouwstenen. Van tijd tot tijd worden nieuwe boeken, nieuwe bouwstenen, toegevoegd. En soms kan het nodig zijn om een bestaand boek te vervangen, te actualiseren. Wel altijd passend bij het geheel van de verzameling boeken, die één samenhangende totaalboodschap verwoorden. Via updates op onderdelen – zonder telkens opnieuw het totaal ter discussie te stellen – blijft de Omgevingsvisie zo het overkoepelende beleidsdocument voor Zeeland. Ten behoeve van de processen in de Omgevingsvisie en voor de vertaling naar provinciale regelgeving is een budget van € 214.000 voorzien.

In de doorkijk van de investeringsagenda houden we rekening met het continueren van de regeling impuls bedrijventerreinen, om bedrijventerreinen een kwaliteitsimpuls te geven en in te passen in de ruimtelijke kwaliteit die nagestreefd wordt. Op basis van evaluatie van eerdere subsidierondes zal een besluit genomen worden over de toekomstige rondes.

van deuveren
transport
DAF

2.3. Procesmiddelen strategische opgaven

Om op korte termijn ook daadwerkelijk stappen te kunnen zetten binnen de strategische opgaven, is het noodzakelijk dat zij over voldoende middelen voor onderzoek- en proceskosten beschikken. In de hiervoor geschetste doorkijk van de opgaven hebben we daar per opgave ook bij stilgestaan.

Omdat een aantal strategische opgaven ook niet geheel nieuw zijn, zijn de benodigde middelen in de begroting al beschikbaar. We stellen voor deze middelen over te hevelen naar de strategische opgaven. Twee opgaven hebben daarnaast aanvullende middelen nodig, waarvan we voorstellen die te dekken uit de investeringsagenda:

(bedragen x € 1.000)	Beschikbaar	Dekken uit Investerings-agenda	Totaal 2020
Klimaatadaptatie	267		**267**
Energietransitie	500		**500**
Slimme mobiliteit	140	110	**250**
Zichtbaar Zeeland	290		**290**
Ruimtelijke kwaliteit	144	70	**214**
	1.341	**180**	**1.521**

Voorgesteld besluit: Procesmiddelen uit de uitvoeringsprogramma's toevoegen aan de strategische opgaven en aanvullend € 180.000 aan procesmiddelen dekken uit de investeringsagenda.

3. Ontwikkelingen uitvoeringsprogramma's

3.1. Inleiding

De uitvoeringsprogramma's beschrijven vooral de uitvoerende werkzaamheden die de Provincie verricht. Meestal is hier het perspectief van de "presterende overheid" (zie ook hoofdstuk 1) van toepassing. Op dit moment sluiten de begrotingsprogramma's en de uitvoeringsprogramma's nog niet op elkaar aan. Het is de bedoeling om dat met ingang van de begroting 2021 wel te doen. Met het oog daarop schetsen we in onderstaande beschrijving in grote lijnen de onderwerpen die in de uitvoeringsprogramma aan de orde komen, en die ontwikkelingen die om een extra financiële impuls vragen.

3.2. Ontwikkelingen in de uitvoeringsprogramma's

*3.2.1. **Woonplaats Zeeland** (Uitvoeringsprogramma Fysieke Leefomgeving).*

De fysieke omgeving bepaalt voor een groot gedeelte hoe het is om in Zeeland te wonen, of dat nu permanent is, of tijdelijk, als toerist. Droge voeten, en een schone, veilige én mooie leefomgeving zijn voor iedereen van belang. De visie op de ruimtelijke kwaliteit wordt ontwikkeld in de omgevingsvisie, via de desbetreffende opgave.

Het uitvoeringsprogramma fysieke leefomgeving kent onderdelen zoals wonen en bedrijventerreinen, recreatie en toerisme, deltawateren, alsmede grondwater en waterkwaliteit. Binnen dit programma vindt ook de uitvoering van de Kustvisie en de visies op Oosterschelde en Veerse Meer plaats.

Voor Zeeland is de match tussen de toekomstige woningbehoefte en het woningenbestand de grote uitdaging voor de toekomst. Samen met gemeenten voeren we momenteel het kwalitatief woningmarktonderzoek uit. Dit is de opstap naar de keuzes die in het kader van de Omgevingsvisie met partijen gemaakt moeten worden over de Zeeuwse aanpak van de woningmarkt. Voor het tegengaan van verkrotting en stimuleren van een duurzame woningvoorraad zetten we in 2020 de Provinciale Impuls Wonen door.

(Periode 2019 – 2023, bedragen x € 1.000)	Reguliere middelen	Invest. agenda
Impuls bedrijventerreinen *(2020)*		-1.550
Digitaal Stelsel Omgevingswet (*structureel)*	-400	
Informatiehuizen externe veiligheid *(2020 – 2021)*		-309
Convenant Veerse Meer (*2020)*	-85	
MER omgevingsvisie (*2020)*	-30	
Gebiedsoverleg Zuidw. Delta *(2020 – 2023)*	-340	
Uitvoering Oosterscheldevisie (*2020 – 2023)*	-200	

In voorbereiding op de implementatie van de omgevingswet is in 2020 voor het opstellen van een MER bij de Omgevingsvisie € 30.000 benodigd. Een andere actie met betrekking tot de implementatie van de Omgevingswet is de ontwikkeling van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Informatie over de leefomgeving is cruciaal voor een goede uitvoering van de Omgevingswet. Het organiseren van beschikbare, bruikbare en bestendige data is dan ook van groot belang. Het DSO, beheerd door het Kadaster, ondersteunt deze ontwikkeling en biedt het centrale digitale loket waar initiatiefnemers, overheden en belanghebbenden snel kunnen

zien wat is toegestaan in de fysieke leefomgeving. Daar kunnen zij ook (vergunning-) aanvragen en meldingen doen. Rijk, IPO, VNG en UvW hebben hiertoe onlangs de beheerovereenkomst 'Digitaal Stelsel Omgevingswet – landelijke voorziening' ondertekend. Deze beheerovereenkomst leidt voor de Provincie vanaf 2020 tot een structurele last van € 100.000.

De Provincies willen gezamenlijk op het gebied van de natuur en externe veiligheid tempo maken met de ontwikkeling van de informatiehuizen als onderdeel van het DSO. Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet is het verkrijgen van de informatie op deze domeinen dan toekomstgericht georganiseerd. Het verder ontwikkelen van de informatieproducten Natuur en Externe Veiligheid vraagt voor 2020 en 2021 jaarlijks € 154.500.

In 2020 zal een volgende subsidieronde van de Provinciale Impuls Bedrijventerreinen worden georganiseerd. Met € 1,6 miljoen ondersteunen we investeringen van gemeenten en bedrijfsleven in het revitaliseren van bedrijventerreinen en het verduurzamen hiervan. In 2020 evalueren we de regeling op basis van de behaalde resultaten en de toekomstige ambities.

Ten behoeve van de recreatieve voorzieningen op en langs het Veerse Meer hebben gemeenten en Provincie een convenant met het Waterschap Scheldestromen gesloten voor het meebetalen voor deze voorzieningen. In afwachting van de gebiedsvisie Veerse Meer is dit convenant verlengd tot en met 2020. Hiermee is in 2020 € 85.000 gemoeid.

Vanuit de investeringsagenda werden de afgelopen jaren voor het gebiedsoverleg Zuidwestelijke Delta en voor de Oosterscheldevisie middelen onttrokken. Aangezien dit doorlopende (uitvoerings-) budgetten zijn van respectievelijk € 85.000 en € 50.000 stellen wij voor dit vanaf 2020 structureel in de begroting op te nemen.

*3.2.2. **Ondernemend Zeeland** (Uitvoeringsprogramma Regionale Economie)*

Het programma ondernemend Zeeland is een zeer breed programma dat zich richt op alles dat met ondernemers en bedrijfsleven te maken heeft, vanaf zzp-ers via MKB naar de grote bedrijven. Dus ook de vraagstukken die te maken hebben met personeel voor ondernemers: de arbeidsmarkt, en het opleiden van personeel via MBO, HBO en wetenschappelijk onderwijs. Maar ook uitvoeringsacties rond circulaire economie, en logistiek.

Dat betekent dat in dit uitvoeringsprogramma ook de uitvoering van het Aanvalsplan Arbeidsmarkt, van Campus Zeeland en kenniseconomie, de marketingacties gericht op Zeeland als woon- en werkprovincie, maar ook innovatie, Europese regelingen en de regiodeal zijn opgenomen.

Ook in 2020 loopt de inzet op Campus Zeeland volop door. Een belangrijke doelstelling hierbij is het realiseren van de ambitie van UGent en Campus Zeeland om een gezamenlijk 'Samenwerkingsplatform Deltavraagstukken' op te zetten met Zeeland als living lab. Hiermee wordt voortgebouwd op de investeringen die met het Joint Research Center en het nieuw department van de UCR worden gedaan. Daarnaast continueren we de inzet in 2020 voor de kennis- en innovatienetwerken, de onderwijs- en kennisinfrastructuur en de ondersteuning van de realisatie in de ambities van Campus Zeeland.

Om de innovaties in het MKB te stimuleren maken we € 0,9 miljoen vrij voor inzet in de MIT-Zuid regeling, waarin het Rijk een gelijkwaardige bijdrage levert. Het Europese subsidieprogramma OP-Zuid is gericht op innovatiebevorde-

ring en overgang naar een koolstofarme economie. In de openstelling voor 2020, waarvoor wij € 0,6 miljoen reserveren, ligt de nadruk op het stimuleren van innovaties die bijdragen aan duurzame energieproductie, efficiency en besparing, waarbij de focus op de bebouwde omgeving ligt. Het programma sluit daarmee aan op de ambities uit de opgaven Energietransitie en Ruimtelijke Kwaliteit.

InnoGo! is sinds 2009 een krachtig programma voor innovatieve ondernemers in Zeeland, om innovatiefinanciering te verstrekken aan starters en mkb'ers met een nieuw product of proces. InnoGo! verbindt partijen, adviseert en verstrekt leningen tot een bedrag van € 100.000. Het programma maakt onderdeel uit van de afspraken die met het Rijk zijn gemaakt ten aanzien van Investeringsfonds Zeeland. Gezien het succes van de voorgaande periode, waarin het bedrag aan uitbetaalde leningen fors is gegroeid, stellen we voor de programmaperiode 2020 – 2023 een bedrag van in totaal € 2,8 miljoen beschikbaar. Van dit bedrag voegen we € 2 miljoen toe aan de bestemmingsreserve IFZ, ter dekking van eventuele verliezen in het fonds.

Onder de naam Invest in Zeeland promoot Impuls Zeeland de provincie als aantrekkelijke vestigingsregio voor bedrijven en begeleidt het bedrijven bij vestigen en uitbreiden in Zeeland. In het coalitieakkoord hebben we het voornemen kenbaar gemaakt om via Impuls Zeeland een extra impuls te geven aan de internationale handelsbevordering. Voor deze pilot trekken we in 2020 en 2021 € 150.000 per jaar uit, waarna we evalueren of deze pilot gecontinueerd wordt. Ook stellen we vanaf 2020 structureel € 200.000 beschikbaar om de brede rol van Impuls Zeeland in het economisch domein verder te versterken. Via het jaarplan van Impuls en de bijbehorende prestatieafspraken voor 2020 concretiseren we de invulling van deze versterkte rol van Impuls Zeeland.

(Periode 2019 – 2023, bedragen x € 1.000)	Reguliere middelen	Invest. agenda
Voorber. Betá Campus 3e fase *(2020)*		-450
Kennis en innovatienetwerken *(2020)*		-400
Onderwijs en Kennisinfrastructuur *(2020)*		-375
Implementatiekracht *(2020)*		-200
InnoGo! *(2020 – 2023)*		-2.800
Pilot int. handelsbevord. *(2020 – 2021)*		-300
Impuls Zeeland *(structureel)*	-800	
Economic Board *(structureel)*	-80	
Innovatieondersteuning *(structureel)*	-400	
Zichtbaar Zeeland *(Slag o.d. Schelde; 2019)*	-250	
MIT-Zuid *(2020)*		-900
Europese Cofinanciering *(OP-Zuid; 2020)*		-600
Pilot financieringstafels *(2020)*		-62
Logistiek *(2020)*	-77	
Maintenance *(2020)*	-50	

Begin 2019 heeft staatsecretaris Keijzer (Economische Zaken en Klimaat) € 1,1 miljoen beschikbaar gesteld uit het MKB-actieplan om de zogenaamde regionale Financieringstafels op te zetten. Deze Financieringstafels faciliteren samenwerkingen tussen partijen in regionale financieringsnetwerken met als doel te komen tot een optimalisering van de beschikbaarheid van kapitaal en alternatieve financiering. Het Rijk biedt in deze regeling een cofinancieringsbijdrage van 50%. Voor het opstellen van een Zeeuwse Financieringstafel stellen we zelf € 62.000 beschikbaar.

De Economic Board Zeeland is een belangrijke partner voor de strategische samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheden. Om de board verder te ondersteunen in haar werkzaamheden stellen we van 2020 aanvullend structureel € 20.000 beschikbaar voor met name onderzoek- en advieskosten.

De logistiek is voor Zeeland een belangrijke sector. Voor 2020 stellen we aanvullend € 77.000 beschikbaar voor onderwerpen op logistiek gebied. Dit betreft onder andere het *'Living lab de Catalist'* dat zich richt op autonoom vervoer. Een ander onderdeel is extra inzet van Zeeland Connect, gericht op innovaties op het gebied van digitalisering en robotisering.

Voor verdere versterking en doorgroei van het Kennis en Innovatiecentrum Maintenance Proces Industrie, met als doel de maintenance sector verder te innoveren, én om via Energieport de kansen voor Zeeland verder te benutten rondom het bouwen en onderhoud van windmolens, stellen we in 2020 aanvullend € 50.000 beschikbaar.

Op 31 augustus vond in Terneuzen het startmoment 75 jaar vrijheid plaats. Dit startmoment voor de Nationale Viering 75 jaar vrijheid is tegelijkertijd het startmoment voor de herdenking van de Slag om de Schelde. Vanwege de aanwezigheid van diverse nationale en internationale hoogwaardigheidsbekleders kende het startmoment een hoog ambitieniveau met een internationaal karakter. Door de ruime aandacht in de media heeft Zeeland zich uitstekend kunnen profileren in zijn strategische positie, zowel qua geografische ligging als qua economisch perspectief. Daarmee hebben we Zeeland ook de uitstraling van 'land in vrijheid' kunnen geven. Voorafgaand aan het startmoment hebben we PS over de hogere kosten geïnformeerd. Binnen de uitvoeringsbudgetten van Zichtbaar Zeeland hebben we - zonder het ambitieniveau van de opgave te moeten verlagen - uiteindelijk geen mogelijkheden gevonden deze kosten te dekken. We stellen daarom voor de aanvullende kosten van € 250.000 te dekken uit de budgettaire ruimte.

Verschillende kleine initiatieven op het gebied van innovatie, zoals de innovatieprijs Emergo, zijn de voorbije jaren bekostigd uit de investeringsagenda. Gezien het structurele karakter van deze uitgaven stellen wij voor om vanaf 2020 hiervoor structureel € 100.000 in de begroting op te nemen.

*3.2.3. **Iedereen telt!** (Uitvoeringsprogramma Cultuur, Sport en Leefbaarheid)*

Het programma Iedereen telt! richt zich op leefbaarheid in zeer brede zin. Participatie van jongeren, Gezond in Zeeland, ondersteuning van maatschappelijke initiatieven, breedtesport, en evenementen, maar ook leegstand van winkels en cultuur.

Leefbaarheid en gezondheidszorg zijn bij uitstek onderwerpen waarbij de primaire verantwoordelijkheid bij andere partijen ligt, maar waar we door het verbinden van partijen en vanuit onze eigen kerntaken wel een positieve rol in kunnen spelen. Die inzet zetten we door. Daarbij besteden we extra aandacht aan de participatie vanuit de Zeeuwse samenleving en de manier waarop we vanuit de Provincie bij maatschappelijk initiatieven kunnen aansluiten.

Binnen dit programma gaan we door met de lijnen die al eerder zijn ingezet. In 2019 hebben we een Zeeuws Sportakkoord gesloten. In 2020 zetten we stappen om dit te intensiveren tot een concrete en gezamenlijke uitvoeringsagenda. Financieel leggen we daar ook de relatie met het nationale sportakkoord en de middelen die bij het Rijk daarvoor beschikbaar zijn.

We gaan door met de inzet op cultuur als een belangrijke pijler voor een aantrekkelijk Zeeuws vestigingsklimaat voor wonen, werken, studeren, ondernemen en persoonlijke ontwikkeling (onderwijs en cultuureducatie) en sociaal contact We werken samen met de Z4 het 'Bidbook Samen in Zee' verder uit.

Het MuZEEum is door de Provincie aangemerkt als één van de vijf themamusea. De andere vier zijn het Zeeuws Museum, het Watersnoodmuseum, het Bevrijdingsmuseum Zeeland en het Industrieel Museum Zeeland.

Het MuZEEum wil hét zeevaardersmuseum van Nederland worden met Michiel de Ruyter als boegbeeld. Het MuZEEum ontvangt geen structurele ondersteuning vanuit de Provincie. Het verzoek om een bijdrage voor de ombouw naar themamuseum sluit aan bij het Bidbook cultuur, en de culturele en stedelijke 'branding van Zeeland. Voor de ombouw van het MuZEEum stellen we € 200.000 beschikbaar.

Erfgoed Zeeland heeft een structureel tekort op activiteiten die uit de integrale kostensubsidie (IKS) worden betaald. Dit tekort heeft zij de afgelopen jaren gedeeltelijk gedekt uit de inkomsten uit betaalde dienstverlening - waar geen subsidie voor wordt verstrekt – en voor het restant uit de algemene reserve. Die reserve is nu gedaald tot een minimale omvang. Omdat wij de gevraagde inzet op IKS activiteiten niet willen verlagen, stellen wij voor in de periode 2019 tot en met 2021 jaarlijks € 40.000 aanvullend beschikbaar te stellen voor deze activiteiten. Daarnaast maken we met Erfgoed Zeeland nadere procesafspraken om vanaf 2022 tot een toekomstig bestendig financieel perspectief te komen, waarin we ook bezien of deze hogere bijdrage een structureel gemaakt moet worden.

(Periode 2019 – 2023, bedragen x € 1.000)	Reguliere middelen	Invest. agenda
MuZEEum *(2020)*		-200
Erfgoed Zeeland (*2019 – 2021)*	-120	

*3.2.4. **Mobiliteit op maat** (Uitvoeringsprogramma Regionale Bereikbaarheid)*

Het uitvoeringsprogramma mobiliteit op maat richt zich op het aanbieden van verplaatsingsmogelijkheden voor de inwoners van Zeeland, en op het faciliteren van het vervoer van goederen. Hoofdonderdelen zijn investeringen in infrastructuur, verkeersveiligheid, voorzieningen voor goederenvervoer en openbaar vervoer.

De voorbereidingen van wegeninvesteringen, zoals verkeersstudies en ontwerpen, zal langjarig doorlopen. Daarom willen we de middelen die daarvoor beschikbaar zijn (€ 150.000 per jaar) voortaan via de reguliere begroting in plaats van via de investeringsagenda dekken. Op grond van de investeringsstrategie zijn de afgelopen periode verschillende wegenprojecten uitgewerkt. Deze projecten zijn nu bestedingsgereed. We stellen voor daar nu investeringskredieten voor beschikbaar te stellen (zie tabel). De toekomstige afschrijvingslasten willen we dekken uit de investeringsagenda.

Investering	**Bedrag** *x € 1.000*	**Afschrijving**
N256 Landbouwweg Zandkreeksluis (aanvulling op bestaande krediet)	125	Vanaf 2021, 35 jaar
N662 afwaardering Ritthemse straat	400	Vanaf 2021, 35 jaar
N286 Fietspad Sint Maartensdijk	50	Vanaf 2020, 35 jaar
Subtotaal wegeninvesteringen	**575**	
iVRI Langeweg N256 *	295	Vanaf 2021, 15 jaar
iVRI Deltaweg N256 *	400	Vanaf 2022, 15 jaar

** Beide iVRI's worden voor € 50.000 gedekt uit de investeringsagenda, voor het restant vindt dekking plaats uit de beschikbare middelen in de begroting*

Eerder is een bedrag toegekend voor de aansluiting van Hoek op de Hoekse weg (N652). Door vertraging in het voorbereidingstraject zijn de middelen vervolgens teruggevloeid naar de investeringsagenda. Nu het definitieve ontwerp

gereed is stellen we voor om € 100.000 aan dit project toe te kennen.

Voor de Zanddijk zal een afzonderlijk voorstel aan u worden voorgelegd. Wij stellen voor dat als 'groot project' te benoemen, en de verdere voorbereiding ook op die manier vorm te geven. Inhoudelijk bespreken we de ontwikkeling daarom bij de grote projecten (paragraaf 3.7.2).

Voor de Deltaweg (N256) werken we, conform het coalitieakkoord, deze periode toe naar een besluit over een betaalbare oplossing. Die noodzaak is door enkele recente ongevallen helaas onderstreept. In 2020 en 2021 trekken we € 100.000 per jaar uit ten behoeve van de voorbereidende studies en uitwerking van de aanpak. Vooruitlopend op een definitief plan willen we de verkeersregelinstallaties (VRI), die aan vervanging toe zijn, vervangen door intelligente VRI's (iVRI). Daarmee spelen we in op de technologische mogelijkheden van meer intelligente en communicerende VRI's, zoals deze op andere plekken in het land zijn uitgetest. De aanvullende kosten (€ 100.000) voor de iVRI's ten opzichte van de reguliere VRI's dekken we uit de investeringsagenda.

Verkeersveiligheid blijft een prioriteit. Het IPO heeft, ook namens Zeeland, begin dit jaar ingestemd met het startakkoord voor het nationale Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030. Voor de uitwerking hiervan en onze eigen prioriteit om het aantal basisscholen met het Zeeuws Verkeersveiligheidslabel uit te breiden, willen wij in de periode 2020 – 2023 jaarlijks € 75.000 uittrekken.

Het Rijk heeft vorig jaar een subsidieregeling ingesteld voor het verkeersveiliger maken van N-wegen door te investeren in veiligere bermen. In de plannen is opgenomen dat als in de bermen een boom moet worden gekapt, elders (1 op 1) een boom zal worden herplant. Door de rijksregeling wordt onze investering van € 3,1 miljoen in de periode 2020 – 2023 verhoogd met 25%.

Voor de dekking van de afschrijvingslasten van dit krediet (in 35 jaar vanaf 2021) voegen we, naast eerder genoemde rijksbijdrage, in de periode 2019 tot en met 2022 jaarlijks € 764.000 uit de investeringsagenda toe aan de dekkingsreserve wegeninvesteringen.

(Periode 2019 – 2023, bedragen x € 1.000)	Reguliere middelen	Invest. agenda
Voorbereidingskosten wegeninvesteringen (*structureel*)	-600	
Wegeninvesteringen *(2020)*		-575
Voorbereiding N256 Deltaweg *(2020 en 2021)*		-200
N256 iVRI's Deltaweg *(2020 - 2021)*		-100
N652 Aansluiting Hoekse Weg *(2020)*		-100
Veilige bermen *(2020 – 2023)*		-3.056
Concessie busvervoer *(afwikkelverschil 2018)*	417	
Concessie busvervoer *(structureel)*	-600	
Verkeersveiligheid *(2020 – 2023)*	-300	

Onlangs hebben wij een verzoek voor een structurele subsidie ontvangen van de Stichting behoud van veerpont Sluiskil, ten behoeve van het kostendekkend maken van de exploitatie van deze pont. Het betreft hier echter een lokale vervoersvoorziening waar wij geen formele verantwoordelijkheid voor dragen. Wij zullen in overleg treden met betrokken partijen over deze casus en u nog voor de begrotingsbehandeling over de uitkomsten informeren.

Voor de busconcessie met Connexxion is het gebruik van een landelijke indexering afgesproken. Deze indexering was in voorgaande jaren gemiddeld lager dan de indexering van de pro-

vinciale begroting, zodat er middelen zijn teruggevloeid naar de algemene middelen. Voor 2018 betekent dit, in samenhang met rituitval, een incidentele teruggave van € 417.000. Nu de lonen en brandstofprijzen de afgelopen jaren sneller zijn gestegen, valt deze indexering de komende jaren hoger uit. Daarom houden we vanaf 2020 rekening met structureel hogere kosten van € 150.000.

3.2.5. ***Balans in landelijk gebied*** *(Uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied, Landbouw en Natuur)*

In het landelijk gebied komen veel vraagstukken bij elkaar, die soms ook op gespannen voet met elkaar staan. Belangen van landbouw en natuur lopen soms gelijk op, maar soms ook juist niet. Binnen dit programma gaat het naast landbouw en natuurontwikkeling ook over natuurbeleving, bodem, en de relaties met instellingen als het Zeeuwse Landschap, Terra Maris, Stichting Landschapsbeheer Zeeland, De Zeeuwse Natuur, Faunabeheereenheden en het Nationaal Park Oosterschelde

De doelen die voor het Natuurnetwerk Zeeland tot en met 2027 zijn gesteld vragen de komende jaren nog een forse inspanning. De ingezette versnelling begint zijn eerste vruchten af te leveren, maar het tempo van ontwikkeling zal nog verder omhoog moeten. Voorlopig is de bestemmingsreserve natuur van € 9 miljoen toereikend. Wanneer deze reserve is uitgeput, kan een beroep worden gedaan op de investeringsagenda.

Het stikstofdossier vraagt grote aandacht, nu de Programmatische Aanpak Stikstof is vervallen op grond van de uitspraak van de Raad van State. Eerste prioriteit is het verminderen van de onzekerheid in de vergunningverlening. Daarnaast vraagt het stikstofdossier voor de middellange termijn een gedegen aanpak gericht op de bescherming van stikstofgevoelige gebieden tegen teveel stikstofdepositie.

Binnen het programma werken we ook aan de doorvertaling van de Landbouwvisie en, in samenhang met de opgave energietransitie, het onderdeel landbouw en landgebruik uit het klimaatakkoord.

3.2.6. ***Energie op klimaat****! (Uitvoeringsprogramma Energie en Klimaat)*

De afgelopen jaren zijn voorbeeld- en pilotprojecten gestart gericht op energietransitie en klimaatadaptatie. Onder andere de proefprojecten voor zoet water, de stimulering van groene daken en groene schoolpleinen, en green deal projecten. Dit is nu nog een betrekkelijk gering uitvoeringsprogramma.

De verwachting is dat vanuit de opgaven energietransitie en klimaatadaptatie in de komende tijd nieuwe uitvoeringsprojecten vanuit de opgaven aan toegevoegd zullen worden. In 2020 wordt de proeftuin zoetwater voortgezet. Daarvoor wordt voorgesteld € 250.000 uit de investeringsagenda te onttrekken.

(Periode 2019 – 2023, bedragen x € 1.000)	Reguliere middelen	Invest. agenda
Proeftuin zoetwater *(2020)*		-250
Onderzoek vasthouden en aanvoeren zoetwater *(2020)*		-100

Ook wordt voorgesteld € 100.000 uit te trekken voor extra onderzoek naar de mogelijkheden van het vasthouden en aanvoeren van zoet water. Deze acties vormen de opmaat naar het Deltaplan zoet water.

3.3. Personele ontwikkelingen

Het werken met strategische opgaven, uitvoeringsprogramma's en grote projecten heeft ook consequenties voor de ambtelijke werkwijze. De ambities in het coalitieakkoord zijn hoger dan in de vorige periode, met name rond de opgaven en uitvoeringsprogramma's. Vanuit de organisatie wordt aangegeven dat deze hogere ambities in principe binnen de bestaande capaciteit moeten kunnen worden gerealiseerd, maar dat er een mismatch kan gaan ontstaan tussen gevraagde en bestaande competenties en dat er geen ruimte meer is voor het opvangen van nieuwe ontwikkelingen.

In de delen van de organisatie die zich richten op basistaken zijn in ieder geval knelpunten geconstateerd bij de capaciteit voor milieu en bij de Statengriffie. Daar doen we elders in deze Zomernota voorstellen voor.

Wij volgen samen met de directie nauwlettend of het blijft lukken zowel de basistaken als de bestuurlijke ambities uit te voeren binnen de bestaande capaciteit. Zo nodig komen we hierop bij u terug.

3.4. Recapitulatie financiële voorstellen uitvoeringsprogramma's

De doorkijk op de uitvoeringsprogramma's leidt tot de onderstaande financiële voorstellen die dekking vragen uit de budgettaire ruime:

(bedragen x € 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023
Woonplaats: Zeeland		-345	-235	-235	-235
Ondernemend Zeeland	-250	-447	-320	-320	-320
Iedereen telt!	-40	-40	-40		
Mobiliteit op maat	417	-375	-375	-375	-375
Totaal	**127**	**-1.207**	**-970**	**-930**	**-930**

Voorgesteld besluit: de financiële effecten uit bovenstaande tabel dekken uit de budgettaire ruimte van de betreffende begrotingsjaren.

3.5. Investeringsagenda: continuering en recapitulatie

3.5.1. Continuering investeringsagenda

De investeringsagenda is in de vorige bestuursperiode ingesteld om ruimte te bieden aan investeringen voor Zeeland met een duurzaam karakter. Binnen de investeringsagenda is sprake van overprogrammering. Dat houdt in dat er meer projecten worden voorbereid dan er op dit moment investeringsmiddelen beschikbaar zijn. De praktijk leert immers dat er gemakkelijk in de voorbereiding van een project vertraging op kan treden. Doordat de daadwerkelijke toekenning van budgetten door PS geschiedt op het moment dat projecten bestedingsgereed zijn - en het

geld dus echt nodig is - voorkomt dat geld gereserveerd blijft staan tijdens eventuele vertraging in de voorbereiding.

In deze bestuursperiode continueren we de investeringsagenda. We prioriteit geven aan de ontwikkeling van nieuwe programma's en projecten via de strategische opgaven. De programma's en projecten die hieruit voortkomen hebben een tijdelijk karakter, waardoor de investeringsagenda het aangewezen instrument om deze van financiële middelen te voorzien. Dat is ook de reden dat we de strategische opgaven toevoegen aan de onderwerpen van de investeringsagenda. Het aantal onderwerpen dat in aanmerking komt voor financiële dekking uit de investeringsagenda is daardoor toegenomen tot acht (zie kader).

Onderwerpen investeringsagenda:

- Energietransitie
- Klimaatadaptatie
- Ruimtelijke kwaliteit
- Slimme mobiliteit
- Zichtbaar Zeeland
- Economische innovatie
- Wegeninvesteringen
- Natuurontwikkeling

3.5.2. Bestedingsgerede projecten

In de doorkijk van de uitvoeringsprogramma's zijn de bestedingsgerede projecten, die gedekt worden uit de investeringsagenda, al benoemd. Ook de aanvulling van de procesmiddelen voor de strategische opgaven, zoals uiteengezet in paragraaf 2.3, vraagt dekking uit de investeringsagenda. Samengevat geeft dat per onderwerp het volgende beeld:

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	Totaal
Klimaatadaptatie	-350				**-350**
Ruimtelijke kwaliteit	-1.775	-155			**-1.930**
Slimme mobiliteit	-110				**-110**
Zichtbaar Zeeland	-1.625				**-1.625**
Economische innovatie	-2.412	-850	-700	-700	**-4.662**
Wegeninvesteringen	-1.639	-864	-764	-764	**-4.031**
Totaal	**-7.911**	**-1.869**	**-1.464**	**-1.464**	**-12.708**

In totaal stellen wij voor om € 12,7 miljoen te onttrekken aan de investeringsagenda ten behoeve van projecten die nu bestedingsgereed zijn.

In het coalitieakkoord is aangegeven dat we prioriteit geven aan de strategische opgaven en daarom zo veel mogelijk middelen toe te voegen aan de investeringsagenda. Vanuit de budgettaire ruimte in 2023 willen we daarom, in lijn met eerdere jaren, € 13 miljoen toevoegen aan de investeringsagenda, zodat de stand van de investeringsagenda in dat jaar dan € 45,7 miljoen bedraagt. In hoofdstuk 5 geven we aan, op basis van het geactualiseerde financieel perspectief, welke middelen we vanuit de budgettaire ruimte en algemene reserve aanvullend kunnen toevoegen aan de investeringsagenda. Daar gaan we ook nader in op de overprogrammering van de investeringsagenda in relatie tot de beschikbare middelen.

Voorgestelde besluiten:

- In 2023 € 13 miljoen uit de budgettaire ruimte toevoegen aan de investeringsagenda;

- Vanuit de investeringsagenda voor in totaal € 12,7 miljoen onttrekken aan de investeringsagenda ten behoeve van de in paragraaf 3.2 genoemde onderwerpen.

3.6. Regiodeal Zeeland (ZiS 2.0)

De Regiodeal gaat over een groot aantal projecten die in verschillende uitvoeringsprogramma's zijn ondergebracht. Omdat het een samenhangend investeringspakket is, dat we samen met het Rijk uitvoeren, geven we daar in deze paragraaf apart aandacht aan.

Voortgang Regiodeal

De Regiodeal Zeeland (ook wel Zeeland in Stroomversnelling 2.0 genoemd) gaat over een groot aantal projecten die in verschillende uitvoeringsprogramma's zijn ondergebracht. Omdat het een samenhangend investeringspakket is, dat we samen met het Rijk uitvoeren, geven we daar in deze paragraaf apart aandacht aan.

De Regiodeal is medio 2018 tot stand gekomen. Het gaat hier om een investeringsprogramma met projecten op het gebied van kennis en innovatie, leefbaarheid en voorzieningen voor bedrijven, gebaseerd op de middelen die het kabinet had vrijgemaakt in regio-enveloppes.

De totale bijdrage van het Rijk bedraagt € 35 miljoen. De eerste twee tranches, van € 13,2 miljoen en € 9,2 miljoen zijn al toegekend. Toekenning van de 3e tranche is mede afhankelijk van de voortgang van de eerste twee tranches. Hoewel enkele projecten een achterstand kennen, verwachten we dat het programma binnen de uitvoeringsperiode kan worden afgerond. Via een afschrift van de voortgangsrapportage aan de minister wordt u verder geïnformeerd over de voortgang van individuele projecten. De 3e tranche van deze Regiodeal zullen wij in januari aanvragen.

Vorming Fonds verblijfsrecreatie

In de Regiodeal is onder meer € 3 miljoen beschikbaar gesteld voor kwaliteitsverbetering van verblijfsrecreatiebedrijven langs de Zeeuwse kust. Het gaat om versterken van de marktpositie van die bedrijven én om het versterken van het toeristisch product van Zeeland.

Wij willen die middelen beschikbaar stellen via een revolverend fonds verblijfsrecreatie, dat we onderbrengen bij het Investeringsfonds Zeeland (IFZ). Het IFZ zal hiervoor een nieuwe deelneming oprichten. In het fondsplan zijn de specifieke voorwaarden – gekoppeld aan de Kustvisie – opgenomen waaraan ondernemers moeten voldoen voor een uitkering uit het fonds. Impuls Zeeland voert het fondsmanagement uit, en ondersteunt de ondernemers met kennis, kunde en netwerken. De brancheorganisatie RECRON steunt dit initiatief.

Het fonds verblijfsrecreatie heeft een beoogde omvang van € 6 miljoen, waarvan wij € 3 miljoen inbrengen vanuit de middelen uit de Regiodeal. De technische verwerking verloopt via een kapi-

taalstorting op de aandelen van het IFZ: daarmee verhogen we ook de waarde van de deelneming. Om eventuele waardeverminderingen van het fonds te dekken voegen we € 3 miljoen toe aan de bestemmingsreserve IFZ. De fondskosten zijn reeds gedekt in de huidige begroting.

Voorgesteld besluit: € 3 miljoen agiokapitaal storten op de aandelen van het Investeringsfonds Zeeland. Daarnaast € 3 miljoen uit de eerder toegekende middelen uit de Regiodeal toevoegen aan de bestemmingsreserve IFZ.

Volgende openstelling van regio-envelop

De Regiodeal Zeeland is gebaseerd op de eerste ronde regio-envelop. De tweede ronde was bedoeld voor partijen die niet hadden meegedaan in de eerste ronde. Onlangs heeft het ministerie van LNV aangekondigd om in een derde ronde van de regio-envelop € 180 miljoen beschikbaar te stellen voor nieuwe regiodeals, die openstaat voor alle partijen. Deze ronde richt zich op projecten waarin innovatie of een vernieuwende aanpak een prominente rol hebben. Op dit moment verkennen wij de mogelijkheden om projectvoorstellen in te dienen.

Voorgesteld besluit: Voor dekking van proceskosten om te komen tot projectvoorstellen € 30.000 uit de budgettaire ruimte in 2019 beschikbaar stellen.

3.7. Ontwikkelingen grote projecten

3.7.1. Doorkijk op huidige grote projecten

Over de inhoudelijke en financiële voortgang van de grote projecten wordt u via kwartaalrapportage geïnformeerd. In voor-, zomer- en najaarsnota's beschrijven we die voortgang daarom niet inhoudelijk. Wel bezien we of er redenen zijn om nieuwe grote projecten aan te wijzen.

Op dit moment zijn de volgende projecten benoemd als 'groot project':

- Sloeweg N62
- Tractaatweg N62
- Waterdunen
- Natuurpakket Westerschelde
- Marinierskazerne (Markaz)
- Thermphos

De projecten Sloeweg N62 en Tractaatweg N62 bevinden zich in de afrondende fase. Na de financiële afwikkeling, verwacht begin 2020, worden de projecten afgesloten en daardoor ook afgevoerd van de lijst 'grote projecten'.

3.7.2. Voorstellen voor nieuwe grote projecten

N673 Zanddijk

Voor de oplossing van de problematiek op de Zanddijk zijn in totaal zijn 4 varianten beschreven (zie kaartje). Uit de verdiepingsstudie zijn de varianten *Groen* en *Bruin* als beste naar voren gekomen. Het kostenverschil tussen de varianten Groen en Bruin bedraagt ca. € 20 miljoen. Alternatief Groen lost echter niet alleen het probleem van de Zanddijk-Molendijk op, maar dient ook andere belangen, waaronder de veiligheid en doorstroming op de A58 en de ruimtelijke-economische ontwikkeling van Reimerswaal. Dat zou een bijdrage van die partijen rechtvaardigen. Vanuit die optiek hebben wij de minister van I&W onlangs formeel verzocht om een rijksbijdrage te leveren. Wij verwachten eind november meer duidelijkheid te hebben of zij daartoe bereid is. Wanneer het alternatief Groen niet financieel rond te krijgen is, blijft Bruin als beste variant over. Wij stellen ons voor om - afhankelijk van de ontwikkelingen en een brede consultatieronde – zo mogelijk nog dit jaar tot een keuze voor een voorkeursalternatief te komen.

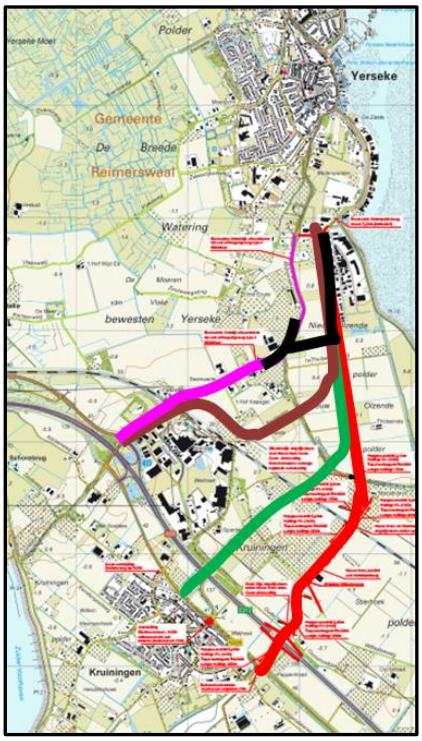

Hiervoor hebben wij al aangegeven dat wij voorstellen het project Zanddijk als “groot project” aan te merken. Dat betekent dat de definitieve vaststelling van het voorkeursalternatief aan uw Staten is. Wij verwachten in het voorjaar 2020 een statenvoorstel met startnotitie aan u voor te kunnen leggen. Op basis daarvan besluit u dan over de overgang van het project van de initiatieffase naar de definitiefase en over de voor die fase benodigde middelen. In een later stadium volgt dan uw investeringsbesluit.

Deltaplan zoet water

Voldoende zoet water is van groot belang voor Zeeland, met name voor de landbouw. De beschikbaarheid daarvan staat onder druk: klimaatverandering heeft perioden van droogte tot gevolg. En wanneer delen van de Deltawateren zout worden, heeft dat ook gevolgen. Mede daarom hebben wij In de afgelopen jaren met onze partners gewerkt aan de proeftuin zoetwater. De recente droge zomers hebben geleid tot groter besef dat de beschikbaarheid van zoet water niet vanzelfsprekend is. Daarom gaan wij een Deltaplan zoet water opstellen.

Gelet op de verwachte omvang van investeringen die daarmee gemoeid kunnen zijn en het belang van het Deltaplan zoet water stellen wij voor dat project te benoemen als groot project.

Het Deltaplan zoet water is het eerste project dat al vanaf de start als groot project wordt ingezet. In onderstaande figuur is aangegeven welke besluiten op welk moment dan door uw Staten worden genomen.

In beginsel onderscheidt het kader grote projecten zes fases, die volgens het kader niet noodzakelijkerwijs in elk project terug hoeven te komen. Afhankelijk van de uitkomst van het beslismodel kunnen bepaalde fases achterwege worden gelaten.

De voorbereiding van het Deltaplan zoet water loopt via de strategische opgave klimaatadaptatie. De eerste maanden zal met name in samenwerking met de netwerkpartners de scope worden bepaald en zal de lopende proeftuin zoet water verder voortgezet en uitgebreid worden. De inmiddels opgedane kennis zetten we begin 2020 om in een kansenkaart zoetwater voor Zeeland. Tevens onderzoeken we de mogelijkheden van aanvoer van zoet water. Naar verwachting kan dat medio 2020 leiden tot voorstellen voor de (voorbereiding van) concrete projecten

Voorgesteld besluit: N673 Zanddijk en Deltaplan zoet water benoemen als groot project.

HAPPY VISION
OVERACHIE

4. Overige ontwikkelingen

4.1. Instandhouding infrastructuur

4.1.1. Inleiding

In het voorjaar 2018 is het ‘Beheerkader infrastructuur Provincie Zeeland’ vastgesteld. Dit is het leidende kader waarbinnen we werken volgens de principes van het assetmanagement. Dat houdt in dat de planning van de onderhoudswerkzaamheden is gebaseerd op de principes van risicomanagement (prestaties en risico’s) en levensduurbenadering (kostenbewust en efficiënt handelen). De verschillende onderhoudswerkzaamheden – klein onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen – zijn daarbij zodanig optimaal afgestemd dat hierop feitelijk geen verdere afweging mogelijk is. Uitstel of afstel van de werkzaamheden heeft daarmee gevolgen voor het basisniveau van het betreffende infrastructurele werk.

Gekoppeld aan het beheerkader zijn uitvoeringsstrategieën voor het in stand houden van droge kunstwerken, verhardingen en VRI’s opgesteld, die 10 jaar vooruit kijken. In lijn met het beheerkader actualiseren we jaarlijks deze onderhoudsplanningen. Prijsontwikkelingen worden vervolgens ingerekend in de betreffende planperiode.

4.1.2. Klein onderhoud

Binnen de onderhoudsplannen maken we onderscheid tussen klein en groot onderhoud. Bij klein onderhoud gaat het om kleine, dagelijkse reparaties die noodzakelijk zijn om een object (bijvoorbeeld een fietspad of viaduct) op het vaststelde kwaliteitsniveau te houden. We ervaren dat de aantrekkende economie tot substantieel hogere marktprijzen leidt. Daarnaast leiden ook aangescherpte richtlijnen en normen tot hogere kosten. In totaal leidt dat tot een tekort op klein onderhoud van € 3,2 miljoen voor de planperiode 2019 – 2029:

(bedragen x € 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024 ev.
Klein onderhoud	-11	-521	-319	-276	-301	-1.809

4.1.3. Groot onderhoud (vastgestelde uitvoeringsstrategieën)

Groot onderhoud wordt nodig om, na slijtage als gevolg van een langere periode van gebruik, het object binnen de huidige levensduur op het vastgestelde kwaliteitsniveau te houden. Vorig jaar is een onderhoudsreserve infrastructuur ingesteld om het groot onderhoud te dekken voor de onderdelen waar uitvoeringsstrategieën voor zijn vastgesteld. Het doel van de onderhoudsreserve is om de onderhoudslasten over de jaren te egaliseren. Een reserve maakt het bovendien gemakkelijker om te schuiven in de planning van het onderhoud, zonder dat daarvoor begrotingswijzigingen nodig zijn. Aan deze onderhoudsreserve voegen we ook het onderhoud van de Tractaatweg toe, dat nu nog jaarlijks is opgenomen in de exploitatiebegroting.

Onvoorzien in ramingen groot onderhoud

In de uitvoeringsstrategieën is opgenomen dat in de onderhoudsramingen, met uitzondering van kredieten voor vervangingsinvesteringen, geen post onvoorzien is opgenomen. Achtergrond is dat we werken met geactualiseerde kostenramingen waarin marktprijsontwikkelingen verwerkt zijn voor de gehele planperiode. Tevens worden de uitvoeringsstrategieën minimaal elke vijf jaar extern getoetst. De onderhoudsramingen vertegenwoordigen een zo volledig en reëel mogelijk (markprijs-) beeld, zodat aanbestedingen in principe binnen deze ramingen vallen.

Toch gebeurt het in de praktijk – in een enkel geval - dat ramingen hoger uitvallen door hogere aanbestedingen of doordat tijdens de uitvoering werkzaamheden benodigd zijn die niet in de bestekraming waren voorzien.

Omdat het onderhoud per object is ingerekend is er op dat moment ook geen ruimte om die overschrijding binnen bestaande budgetten te dekken. Ingevolge het budgetrecht dient PS in die gevallen aanvullend budget toe te kennen om de aanbesteding, cq. het werk toch doorgang te kunnen laten vinden. Deze besluitvorming kent een relatief lange doorlooptijd, wat druk legt op de aanbesteding. Overigens hanteren we uniforme landelijke contractvoorwaarden bij aanbestedingen voor infrastructurele werken en die schrijven voor dat binnen aanbestedingsramingen gewerkt wordt met een stelpost onvoorzien voor 10%. Deze uniforme contractvoorwaarden worden, mede namens de overheden, maar ook in samenspraak met de markt opgesteld door het CROW (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek).

We stellen daarom voor om, wanneer aanvullend budget benodigd is voor het onderhoud dat direct gekoppeld is aan de invoeringsstrategieën, dit te dekken uit de beschikbare ruimte binnen de onderhoudsreserve infrastructuur. Eind 2029 kent de reserve namelijk een vrije beschikbaar eindstand van bijna € 740.000. Achteraf, via de reguliere P&C cyclus, wordt PS dan geïnformeerd over de aanvullende onttrekkingen aan de reserve.

Ook voor de onderhoudsreserve voor het groot onderhoud geldt dat marktprijsontwikkelingen leiden tot een tekort voor de periode 2019 – 2029. Daar staat tegenover dat het rekenen met 10% onvoorzien, zoals dat in het verleden gebeurde, strijdig is met de uitvoeringsstrategie. Per saldo leidt dit tot een overschot in de reserve van € 2,1 miljoen. De doorkijk van de onderhoudsvoorziening komt er daardoor als volgt uit te zien:

(x € 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Beginstand	**3.500**	**2.694**	**620**	**1.653**	**3.849**	**4.256**	**3.561**	**3.082**	**3.455**	**3.003**	**782**
Reeds geraamde toevoeging	4.745	5.050	5.050	5.050	4.250	4.250	3.500	3.250	3.000	3.000	
Aanvullende toevoeging	**283**	**344**	**338**	**337**	**319**	**327**	**318**	**304**	**464**	**475**	**3.410**
Reeds geraamde onttrekking	-6.267	-6.099	-5.525	-5.432	-3.593	-4.430	-3.607	-2.135	-2.822	-4.253	
Aanvullende onttrekking	**644**	**-1.158**	**1.381**	**2.453**	**-357**	**-631**	**-480**	**-836**	**-882**	**-1.231**	**-3.453**
Vrijval	**-211**	**-211**	**-211**	**-211**	**-211**	**-211**	**-211**	**-211**	**-211**	**-211**	
Eindstand	2.694	620	1.653	3.849	4.256	3.561	3.082	3.455	3.003	782	739

In bijlage 3 zijn per uitvoeringsstrategie de geactualiseerde kosten opgenomen voor de planperiode 2020 – 2029.

4.1.4. Groot onderhoud (uitvoeringsstrategieën nog niet vastgesteld)

Nog niet voor alle onderdelen van het groot onderhoud zijn strategieën vastgesteld. We verwachten dat in het voorjaar van 2020 ook de uitvoeringsstrategieën vastgesteld worden voor de kunstwerken natte infra, groenvoorzieningen, bewegwijzering, en openbare verlichtingen. Dit onderhoud wordt nu nog gedekt via de exploitatiebegroting in de jaren dat het onderhoud wordt uitgevoerd.

Vooruitlopend op de vaststelling van deze uitvoeringsstrategieën hebben we een reële inschatting gemaakt van een kostendekkend onderhoudskader voor de periode 2019 – 2029. Dat vergt € 3,8 miljoen aan aanvullende dekking:

(x € 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024 ev.
Groot onderhoud	-137	-827	-1.115	165	220	-2.148

4.1.5. Pilot Smart Maintenance Zeelandbrug

De technische ontwikkelingen op het gebied van toestandsafhankelijk onderhoud gaan erg snel. Dat geeft de mogelijkheden om met behulp van big data en smart data te komen tot just in time maintenance. Dat wil zeggen: 100% voorspelbaar onderhoud, waardoor de beschikbaarheid van het object vergroot wordt, de onderhoudskosten lager worden en de onderhoudswerkzaamheden verantwoord gelijkmatiger in de tijd gespreid kunnen worden. Wij starten samen met triple helix partners een pilot voor één object: de Zeelandbrug. Daarvoor is in de periode 2019 – 2021 € 200.000 budget benodigd, waarvan € 100.000 door de partners wordt ingebracht.

4.1.6. Vervangingsinvesteringen

Renovaties, of nog ingrijpender, vervangingsinvesteringen worden noodzakelijk op het moment dat een infrastructureel werk zich aan het einde van de levensduur bevindt. Omdat assetmanagement ervan uitgaat dat een object “eeuwig” in stand wordt gehouden, maakt dit type onderhoud deel uit van de normale levenscyclus van objecten. Renovaties en vervangingsinvesteringen moeten worden geactiveerd en afgeschreven. Voor de afschrijvingslasten is een stelpost “afschrijvingen infrastructuur” in de exploitatie gevormd.

De wegverharding van de Traverse Kapellebrug (N290) is toe aan een grootschalige renovatie. In 2018 is daar een krediet voor beschikbaar gesteld. Gezien de complexiteit van het project zijn de plannen recent opnieuw tegen het licht gehouden en doorgerekend. Hieruit blijkt dat meer maatregelen nodig zijn dan eerder voorzien. In de voorjaarsnota 2020 zullen we met een nader voorstel komen voor de maatregelen en de dekking van de kosten. In de meerjarenplannen houden we nu rekening met de bijgestelde raming.

Verder leiden verschuivingen in de meerjarenplanning, maar ook in de nadere uitwerking van toekomstige (nieuwe) vervangingsprojecten tot een tekort van € 1,1 miljoen op deze stelpost voor de periode 2019 – 2029:

(x € 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024 ev.
Vervangingsinvesteringen	-	13	-18	-119	-129	-827

Voor 2020 stellen we voor om – gerelateerd aan de uitvoeringsstrategieën - de volgende investeringskredieten beschikbaar te stellen:

Vervangingsinvestering	Bedrag x € 1.000	Afschrijving
Vervanging VRI Nieuwe Zuidbeekseweg N661 (ophoging)	29	Vanaf 2020, 15 jaar
Rehabilitatie Philipsdam N257	2.646	Vanaf 2021, 35 jaar

Gladheidsbestrijding

Jaarlijks wordt een deel van het materieel van de gladheidsbestrijding vervangen. In verband met een aanbesteding in het najaar van 2019 is medio dit jaar al een investeringskrediet van € 225.000 beschikbaar gesteld. In onderstaande tabel hebben we aangegeven welke aanvullende investeringskredieten nodig zijn om in 2020 tot vervanging van ander materieel over te kunnen gaan. De jaarlijkse afschrijvingslasten dekken we uit de stelpost afschrijvingen.

Vervangingsinvestering	Bedrag x € 1.000	Afschrijving
Versterken pekelwatervoorziening	250	Vanaf 2021, 10 jaar
Opbouw automatisch strooien	150	Vanaf 2021, 10 jaar

4.1.7. Onderhoud aan overige kapitaalgoederen / thema's

Instandhouding faciliteiten Westerschelde Ferry

De Westerschelde Ferry B.V. (WSF) is verantwoordelijk voor de uitvoering van de dienstregeling van de Westerschelde Ferry, alsmede het onderhoud aan de schepen. Wij voeren onderhoudswerkzaamheden uit ten dienste van de WSF om het fietsvoetveer in bedrijf te houden. Daartoe behoort het in stand houden van de aanlandvoorzieningen, terminals en terreinen, en baggerwerkzaamheden in de veerhavens. Uit een geactualiseerde doorrekening blijkt dat voor deze werkzaamheden in de periode 2019 – 2029 aanvullend € 1,7 miljoen benodigd is. In 2020 sluiten we een nieuwe overeenkomst voor baggerwerkzaamheden. We verwachten echter dat de kosten voor baggerwerkzaamheden verder zullen stijgen. Zodra daar meer over bekend is zullen we u daar nader over informeren.

Eerder is op basis van een extern onderzoek een investeringskrediet van € 130.000 verleend voor de vervanging van het leidingwerk voor de brandstofvoorziening op de aanlandvoorzieningen. Vanwege fors tegenvallende inschrijvingen is het nodig om het krediet met € 140.000 op te hogen. Gerekend over de levensduur van 10 jaar, betekent dit vanaf 2021 een toename van de jaarlijkse afschrijvingslast met € 14.000.

Voor de planperiode 2019 – 2029 is de volgende aanvullende dekking benodigd:

(x € 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024 ev.
Instandhouding faciliteiten Fast Ferry	25	-135	-116	-78	-129	-1.380

Schaderegeling provinciale infrastructuur

Indien schade ontstaat aan de provinciale infrastructuur, wordt getracht die schadekosten te verhalen op de veroorzaker - indien die bekend is - of te declareren bij het Waarborgfonds. Daarnaast komt het ook voor dat wij aansprakelijk worden gesteld door (vaar)weggebruikers voor geleden schade. Schades fluctueren per periode, wat leidt tot een grillig verloop van de lasten over de jaren. Daardoor zijn die ook lastig te voorspellen. Op basis van de feitelijke ervaringen over de periode 2012 – 2018 hebben wij de doorkijk op de planperiode 2019 – 2029 geactualiseerd. Dat leidt tot een tekort van € 0,5 miljoen:

(x € 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024 ev.
Schaderegeling provinciale infrastructuur	-41	-41	-41	-41	-41	-247

4.1.8. Recapitulatie en voorgestelde besluiten

Samengevat zien de financiële voorstellen er voor de zichtperiode van de begroting als volgt uit:

(bedragen x € 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023
Klein en groot onderhoud (incl. mutatie reserve groot onderhoud).	63	-1.137	-1.223	100	130
Vervangingsinvesteringen	0	13	-18	-119	-129
Pilot smart maintenance	-20	-60	-20		
Instandhouding faciliteiten Fast Ferry	25	-135	-116	-78	-129
Schaderegeling provinciale infrastructuur	-41	-41	-41	-41	-41
Totaal	**28**	**-1.360**	**-1.418**	**-137**	**-169**

Voorgestelde besluiten:

- Investeringskredieten instellen voor de in paragraaf 4.1.6 genoemde vervangingsinvesteringen, waarbij de afschrijvingslasten worden gedekt uit de stelpost afschrijvingen infrastructuur.

- Investeringskredieten instellen voor de overige in paragraaf 4.1. genoemde vervangingsinvesteringen, waarbij de afschrijvingslasten worden gedekt uit de budgettaire ruimte.

- De financiële effecten, zoals hiervoor samengevat, dekken uit de budgettaire ruimte.

- Aan het instellingsbesluit van de onderhoudsreserve infrastructuur toevoegen dat, in incidentele gevallen, een maximaal 10% hogere onttrekking uit het vrije saldo van deze reserve

gedekt mag worden voor onderhoud dat reeds via de uitvoeringsstrategieën uit deze reserve is gedekt. PS wordt vervolgens via de reguliere P&C cyclus hierover geïnformeerd.

4.2. Uitvoering wettelijke milieutaken

Eén van de wettelijke taken van de Provincie is het verlenen van milieuvergunningen en het houden van toezicht op de naleving van milieuwetten op het gebied van onder andere lucht, bodem, geluid en water. De Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Zeeland en de DCMR zijn op grond van wettelijke voorschriften belast met het uitvoeren van de milieu- en veiligheidstaken.

Een aantal ontwikkelingen dit jaar zijn van invloed op de beschikbare budgetten:

- Eerder bent u geïnformeerd over het positieve jaarrekeningresultaat van de RUD over 2018. We voegen een saldo van € 194.500 toe aan de budgettaire ruimte.

- Recent heeft besluitvorming plaatsgevonden over de toekenning van middelen om tot implementatie van de nieuwe werkwijze van uitvoering BRZO-taken te komen. De middelen die in 2018 zijn begroot voor de implementatie zijn in dit besluit buiten beschouwing gelaten. Daardoor valt in 2019 € 150.000 aan budget vrij ten gunste van de budgettaire ruimte.

- De resterende middelen 2016 en 2017 van de subsidieregeling afval drugsdumpingen, in totaal € 40.000, zijn eerder teruggevloeid naar de algemene middelen. In IPO-verband is besloten dat Provincies deze resterende middelen alsnog in zetten voor een nieuwe openstelling in 2019.

- Op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) dienen de BRIKS-taken (bouwen, reclame, inritten, kappen en slopen) voor wat betreft de bedrijven waarvoor de Provincie het bevoegd gezag is, namens de Provincie door de omgevingsdiensten te worden opgepakt. Voorheen werd dit door de gemeenten voor de Provincie uitgevoerd. Voor de structurele taakuitoefening is in de najaarsnota 2018 reeds € 75.000 beschikbaar gesteld. Hierin zijn echter geen middelen geraamd voor het BRIKS-onderdeel ‘toezicht op asbestsaneringen’. Vanaf 2020 is hiervoor structureel € 55.000 benodigd voor de RUD Zeeland. Voor de DCMR worden de kosten voor dit taakonderdeel nader onderzocht.

- Het jaar 2020 is een overgangsjaar voor wat betreft de structurele financiering van omgevingsveiligheidstaken door het Rijk. Het huidige programma Impuls Omgevingsveiligheid (IOV) wordt beëindigd en een nieuwe programmatische aanpak van een gezamenlijke agenda voor omgevingsveiligheid vanaf 2021 wordt voorbereid. Gevolg van de beëindiging van het programma IOV is dat de landelijke coördinerende werkzaamheden van de zes BRZO-omgevingsdiensten niet meer uit dit programma betaald worden. Via het IPO worden de kosten voor de provincies verdeeld. Voor 2020 betekent dit voor Zeeland - op basis van de IPO verdeelsleutel – een bijdrage van € 31.490. Financiering van deze taken wordt in IPO verband nader bekeken en hangt samen met de landelijk vast te stellen ambities op het terrein omgevingsveiligheid. De decentralisatie-uitkering in de septembercirculaire (paragraaf 4.4.3.) heeft hier geen betrekking op.

- De afgelopen jaren was er extra inzet op vergunning-, toezichts- en handhavingsgebied nodig ten aanzien van het bedrijf Van Citters Beheer dat het voormalige Thermphos-terrein saneert. Ook in 2020 zal extra inzet benodigd zijn, waarvoor € 35.000 budget benodigd is

- Begin dit jaar heeft een onderzoek plaatsgevonden naar de adequaatheid van de organisatie van de provinciale milieutaken. Om de strategische beleidsvorming van de milieutaken adequaat in te vullen en de cyclus van beleid en uitvoering verder te intensiveren én te borgen, zodat dit ook op een toekomstbestendige manier georganiseerd kan worden, is een aanvulling van de formatie nodig. We willen het team 'Milieu' structureel uitbreiden met 4 fte. 2 fte wordt ingevuld vanaf eind 2019 en aanvullend 2 fte vanaf medio 2020. Dit leidt tot aanvullende personeelslasten van € 63.000 in 2019 tot structureel € 447.000 vanaf 2021.

Samengevat zien de financiële voorstellen er als volgt uit:

(bedragen x € 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023
Jaarrekeningresultaat RUD Zeeland 2018	195				
Implementatiekosten uitvoering BRZO taken	150				
Uitvoering BRIKS Taken		-55	-55	-55	-55
Subsidieregeling afval drugsdumpingen	-40				
Coördinerende werkzaamheden BRZO uitvoeringsdiensten		-31			
Toezicht, vergunningen, handhaving Van Citters Beheer		-35			
Strategische beleidsvorming provinciale milieutaken	-63	-347	-447	-447	-447
Totaal	**242**	**-468**	**-502**	**-502**	**-502**

Voorgesteld besluit: De benodigde middelen voor 2019 en verder beschikbaar stellen uit de budgettaire ruimte.

Daarnaast zijn er een aantal ontwikkelingen die in de toekomst mogelijk aanvullende kosten met zich meebrengen. Dan gaat het bijvoorbeeld om de evaluatie van het P*Q systeem bij de RUD-Zeeland, de verplichting om de taakuitoefening omtrent brandveiligheid onder te brengen bij de RUD, landelijke / interprovinciale projecten op milieugebied (bijvoorbeeld: sanering asbestdaken, omgevingsveiligheid, meerjarenprogramma BRZO, luchtkwaliteit etc.) en overdracht van taken tussen Provincies en gemeenten. Uiteraard informeren wij u wanneer daar meer duidelijkheid over is.

4.3. Aanvullende indexering gesubsidieerde instellingen

In onze brief van 9 april 2019 hebben wij u geïnformeerd over ons voornemen om een provinciale richtlijn in te stellen voor het indexeren van de beschikbare budgetten voor instellingen die een integrale kostensubsidie (IKS) ontvangen. Deze nieuwe richtlijn is nodig omdat onze huidige methode van indexeren van budgetten (momenteel 1% per jaar) behoorlijk afwijkt van de CAO-stijgingen waar deze instellingen mee geconfronteerd worden. Dit leidt voor hen tot tekorten op de uitvoering van de prestatie uit de integrale kosten subsidie.
De provinciale richtlijn houdt in dat jaarlijks het indexpercentage voor het volgende jaar wordt bepaald aan de hand van landelijke indexpercentages voor loon- en prijsstijgingen. Die worden elk jaar via de septembercirculaire bekend gemaakt. Deze nieuwe regeling wordt verder uitgewerkt in de financiële verordening Provincie Zeeland.

Voor 2019 komt die benadering neer op een index van 2,5% voor de bijdrage aan die instellingen. Voor 2020 betekent dit een index van 2,2%. Voor beide begrotingsjaren is al een index van 1% toegepast. Om het verschil te overbruggen is voor 2019 € 275.000 nodig en voor 2020 en verder € 502.000. We stellen voor dit te dekken uit de stelpost provinciefonds. In de volgende paragraaf wordt de doorkijk op de stelpost gegeven.

Voorgesteld besluit: De provinciale richtlijn toepassen op instellingen die een integrale kostensubsidie ontvangen en daartoe vanaf 2019 en 2020 het budget indexeren met 2,5% respectievelijk 2,2%, waarbij dekking wordt verkregen uit de stelpost provinciefonds.

4.4. Ontwikkelingen provinciefonds

4.4.1. Algemene uitkering, ontwikkeling accres

Accres
De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de totale rijksuitgaven. Volgens de normeringssystematiek (trap-op-trap-af) hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de indexering van de algemene uitkering en daarmee op de omvang van het fonds. De jaarlijkse toename of afname van het provinciefonds, voortvloeiend uit de normeringssystematiek, wordt het accres genoemd.

In de septembercirculaire[2] van dit jaar, gebaseerd op de Miljoenennota, wordt het geraamde accres 2019 verlaagd ten opzichte van de meicirculaire. Dit komt vooral doordat het Rijk dit jaar naar verwachting minder uitgeeft dan zij eerder heeft geraamd.

Daartegenover staat een verhoging van het accres in 2020 en verder. De belangrijkste oorzaken zijn de aanpassingen in het investeringsritme van het Ministerie van I&W en Defensie en het sluiten van het Pensioenakkoord. Ook het woningmarktpakket waartoe in de Miljoenennota is besloten, draagt bij aan de hogere bestedingen van het Rijk.

[2] Septembercirculaire 2019: https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/circulaires/2019/09/17/septembercirculaire-provinciefonds-2019/septembercirculaire+provinciefonds.pdf

BTW-compensatiefonds

De ontwikkeling van het BTW-compensatiefonds heeft invloed op de hoogte van de algemene uitkering. Middelen die aan het eind van het jaar in het BTW-compensatiefonds overblijven, worden toegevoegd aan - of in het geval van een tekort onttrokken aan - de algemene uitkering. In de septembercirculaire wordt een verlaging van de resterende ruimte in het BTW-compensatiefonds verwacht vanwege hogere BTW-declaraties door de lagere overheden. Dit leidt tot een meerjarige verlaging van de algemene uitkering, die vanaf 2021 wordt gecompenseerd door een hoger accres.

De accresontwikkeling (inclusief ontwikkelingen BTW compensatiefonds) ziet er per saldo meerjarig als volgt uit:

(bedragen x € 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023
Effect accres en btw compensatiefonds in septembercirculaire	-2.455	-542	303	484	948

4.4.2. Ontwikkelingen stelpost provinciefonds

In de financiële verordening is opgenomen dat de omvang van de stelpost provinciefonds maximaal € 3 miljoen bedraagt. Vanuit deze stelpost wordt de jaarlijkse indexering van de begroting, als ook de gevolgen van CAO ontwikkelingen gedekt. Daarnaast dient de stelpost om fluctuaties in het accres op te vangen.

Wij hebben u begin juni geïnformeerd over de effecten van de meicirculaire op deze stelpost. Na verwerking van de meicirculaire kende de stelpost vanaf 2020 een structurele stand van € 1.955.000. Deze ruimte was geheel gereserveerd voor indexering van de begroting én de aanvullende indexering voor de gesubsidieerde instellingen, zoals uiteengezet in de voorgaande paragraaf. Daarom kende de stelpost vanaf dat moment geen vrije beschikbare ruimte.

Na daadwerkelijk inrekenen van deze indexeringen, als ook het verwerken van de septembercirculaire, geeft de stelpost het volgende beeld:

(bedragen x € 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023
Saldo stelpost provinciefonds na verwerking meicirculaire	275	1.955	1.955	1.955	1.955
Indexatie begroting 2020		-1.132	-1.081	-1.076	-1.052
Aanvullende indexatie IKS instellingen (paragraaf 4.3)	-275	-502	-502	-502	-502
Saldo stelpost provinciefonds voor verwerking sept. circulaire	0	321	372	377	401
Effect septembercirculaire	-2.455	-542	303	484	948
Dekking vanuit budgettaire ruimte	2.455	221			
Stand stelpost provinciefonds na verwerking sept. circulaire	0	0	675	861	1.349

De stelpost is onvoldoende toereikend om de negatieve effecten in 2019 en 2020 te dekken. Dat betekent dat we in 2019 en 2020 respectievelijk € 2,5 miljoen en € 0,2 miljoen vanuit de budgettaire ruimte moeten aanvullen om een negatieve stand te voorkomen.

In het coalitieakkoord is aangegeven dat we vanaf 2020 de stelpost structureel aanvullen met € 1,5 miljoen, vanwege de signalen dat de meicirculaire negatief zou zijn. De daadwerkelijke verwerking van de meicirculaire legde echter een groter beslag op de budgettaire ruimte dan in het coalitieakkoord was voorzien met deze voorgestelde aanvulling.

Aangezien de stelpost in 2020 leeg is, stellen we voor om daar aanvullend € 675.000 vanuit de budgettaire ruimte aan toe te voegen, zodat eventuele negatieve ontwikkelingen in de provinciefondsuitkering structureel kunnen worden opgevangen:

(bedragen x € 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023
Stand stelpost provinciefonds na verwerking sept. circulaire	0	0	675	861	1.349
Aanvullende toevoeging		675			
Eindstand stelpost	**0**	**675**	**675**	**861**	**1.349**

4.4.3. Decentralisatie en integratie-uitkeringen

Via het provinciefonds ontvangt de provincie ook decentralisatie uitkeringen. Deze uitkeringen hebben een eigen verdeling per provincie. In tegenstelling tot specifieke doeluitkeringen zijn deze decentralisatie-uitkeringen niet geoormerkt en hoeft over de besteding geen aparte verantwoording te worden afgelegd. Decentralisatie uitkeringen zijn vaak wel verbonden met een zeker doel maar hoeven formeel niet aan dit doel uitgegeven te worden.

Voor 2019 tot en met 2021 gelden de volgende mutaties in de decentralisatie-uitkering voor Zeeland:

Decentralisatie-uitkering	
Deltaprogramma ruimtelijke adaptie	Vier provincies die als trekker optreden voor hun samenwerkingsverband ontvangen een bijdrage voor de procesondersteuning voor het stimuleringsprogramma Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie. Deze middelen zijn bedoeld om samenwerkingsverbanden van overheden te ondersteunen bij het doen van stresstesten, voeren van risicodialogen en opstellen van een uitvoeringsagenda. Zeeland ontvangt in zowel 2019 als 2020 € 0,1 miljoen per jaar.
Zoetwater maatregelen	Tien provincies ontvangen voor de periode 2019-2021 een bijdrage in het kader van het Deltaplan zoet water voor het verminderen van huidige knelpunten in de zoetwatervoorziening en in verband met het opvangen van mogelijke gevolgen van klimaatverandering. In 2014 heeft de regering de Deltabeslissingen vastgesteld. De deltabeslissing zoetwater omvat een strategie en een uitvoeringsprogramma: het Deltaplan zoet water. In het Deltaplan zoet water zijn de zoetwatermaatregelen opgenomen die Rijk en regio gezamenlijk gaan uitvoeren, inclusief een kostenverdeling per maatregel. Voor Zeeland gaat het om de volgende bedragen: € 0,2 miljoen in 2019, € 0,3 miljoen voor 2020 en € 0,3 miljoen voor 2021.
Proeftuinen cultuurprofielen	Aansluitend bij de Verkenning van de Raad voor Cultuur heeft het kabinet in de brief 'Cultuur in een open Samenleving' 7 aangekondigd dat het Rijk vanaf 2019 participeert in proeftuinen die voortkomen uit stedelijke en regionale cultuurprofielen. 15 stedelijke regio's hebben op 1 november 2018 een cultuurprofiel bij het Rijk ingediend en nemen deel aan het proeftuinentraject. De stedelijke regio's hebben eigenhandig een gemeentelijke of provinciale penvoerder aangewezen waaraan de middelen kunnen worden toegekend.

Decentralisatie-uitkering	
	Hiervoor wordt in het provinciefonds in totaal € 0,6 miljoen ter beschikking gesteld voor zowel 2019 als 2020. Uitgangspunt is dat het Rijk de inzet van de partners in de regio matcht (tot een maximum van 50% van de totale kosten) op basis van een door de stedelijke regio ingediend plan en een begroting. Zeeland ontvangt in zowel 2019 als 2020 € 0,1 miljoen per jaar.
Programma Impuls Omgevingsveiligheid	Provincies ontvangen voor 2020 een bedrag van in totaal € 11,4 miljoen voor het Programma Impuls Omgevingsveiligheid (IOV). De Impuls Omgevingsveiligheid bestaat uit een aantal deelprogramma's van de gezamenlijke overheden. Het betreft de deelprogramma's: Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO), Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen (PGS), Informatie-Kennisinfrastructuur, Lokaal EV-beleid en de Modernisering omgevingsveiligheid en ontwikkelbudget nieuwe prioriteiten. Zeeland ontvangt in 2020 € 0,2 miljoen.

Cijfermatig ziet de verwerking van de decentralisatie-uitkering er als volgt uit:

(bedragen x € 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023
Deltaprogramma ruimtelijke adaptie	52	58			
Zoetwater maatregelen	163	346	264		
Proeftuinen cultuurprofielen	145	140			
Programma Impuls Omgevingsveiligheid		172			
Totaal effect	360	716	264		

Aangezien tegenover deze inkomsten uit de decentralisatie-uitkering direct de lasten voor de inzet van deze middelen worden geraamd, heeft deze uitkering geen gevolgen voor de budgettaire ruimte.

Voorgestelde besluiten:

- De effecten uit de algemene uitkering (inclusief het BTW-compensatiefonds) verwerken in de stelpost provinciefonds, waarbij de (resterende) tekorten in de jaren 2019 en 2020 gedekt worden in de budgettaire ruimte
- De effecten van de decentralisatie-uitkeringen verwerken in de meerjarenbegroting
- De stelpost provinciefonds in 2020 ophogen met € 675.000 ten laste van de budgettaire ruimte.

4.5. 2e ronde budgetbewaking

Om zicht te krijgen op de voortgang van de uitvoering en realisatie van de begroting is – als onderdeel van de reguliere planning & control cyclus – een tweede ronde budgetbewaking 2019 uitgevoerd.

De effecten die uit deze ronde budgetbewaking komen zijn onder te verdelen in:

- Budgettaire effecten
- Budgettair neutrale effecten vanwege overboekingen tussen begrotingsjaren; en
- Budgettair neutrale wijzigingen in het begrotingsjaar 2019.

Samengevat zien de budgettaire effecten voor het jaar 2019 en daarna er als volgt uit:

(bedragen x € 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023
Afwikkelverschillen, vrijval verplichtingen oude jaren	1.300	250	250	250	250
Hogere inkomsten opcenten motorrijtuigenbelasting	200	200	200	200	200
Lagere rentelasten door lage rentetarieven	450	750	750	500	500
Natuurherstel, voordeel op aanbesteding Natura2000 beheerplannen	285				
Natuurbescherming, onderbesteding onderdeel exotenbestrijding	200				
Natuurbeheer, onderbesteding onderdeel faunaschade	202				
Natuurontwikkeling, structureel ramen bijdrage aan Nationaal Park Oosterschelde			-195	-195	-195
Food, onderbesteding binnen onderdeel visserij	90				
Acquisitie en regionale samenwerking, onderbesteding binnen onderdeel Vestigingsklimaat	200				
Energietransitie, onderbesteding binnen onderdeel SDR	100				
Bereikbaarheid, restant subsidieregeling toegankelijkheid openbaar vervoer	204				
Acquisitie en regionale samenwerking, extra inkomsten derden inzake technische bijstand POP3	256				
Overige overhead, hogere verzekeringspremies en advieskosten	-120	-10	-10	-10	-10
Overige effecten	33			-1	-1
Totaal	3.400	1.190	995	744	744

In bijlage 1 worden de effecten nader toegelicht.

De overheveling van budgetten naar eerdere of latere jaren verloopt budgettair neutraal, via toevoegingen en onttrekkingen aan de bestemmingsreserve meerjarige projecten of, indien van toepassing, via overlopende passiva. Op basis van deze budgetronde wordt voorgesteld om voor een bedrag van € 12,0 miljoen over te hevelen van 2019 naar volgende begrotingsjaren:

(bedragen x € 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023
Overhevelingen	11.972	-5.981	-2.997	-2.994	-

Voor een gedetailleerde uiteenzetting van deze effecten verwijzen we naar bijlage 1. In deze bijlage gaan we ook nader in op de budgettair neutrale effecten binnen het lopende boekjaar, die hoofdzakelijk voorkomen uit het ramen van opbrengsten of het aanvullen van budgetten met een overbesteding uit bestaande budgetten binnen een andere doelstelling.

Voorgesteld besluit: De effecten uit de 2e ronde budgetbewaking, zoals opgenomen in bijlage 1, verwerken in de begrotingsjaren 2019 en verder.

4.6. N62

Met de verdubbeling van de gehele N62 realiseren we een veilige en vlotte verbinding tussen Goes en Gent. Een verbinding die hoort bij de economische ontwikkeling van Zeeland. Het laatste onderdeel van het project, het knooppunt 'Drie Klauwen' bij Nieuwdorp, wordt eind september geopend. Vervolgens zal het project administratief afgerond worden. De liquidatie van de Tractaatweg B.V., verantwoordelijk voor de aanleg van de Tractaatweg en het knooppunt, wordt verwacht eind december 2019. Eerder hebben wij aangegeven dat we de effecten van de financiële afrekening pas op dat moment inrekenen in de begroting.

Gezien de huidige ruimte binnen het krediet stellen we voor om – vooruitlopend op de financiële eindafrekening - de afschrijvingslast van de N62 over de afschrijvingsperiode 2019 – 2033 nu al structureel te verlagen met € 1 miljoen per jaar. Om de afschrijvingslast over het gedeelte van het krediet dat reeds in afschrijving is in lijn te krijgen met het totale project, verlagen we de afschrijvingslast in 2019 aanvullend met € 0,3 miljoen. Vervolgens resteert binnen het krediet een beperkte ruimte die als buffer fungeert voor eventuele tegenvallers in de afronding van het project.

Voorgesteld besluit: de afschrijvingslasten van de N62 in 2019 verlagen met € 1,3 miljoen en vanaf 2020 structureel met € 1 miljoen.

4.7. Overige financiële ontwikkelingen

4.7.1. Ondermijning

De provincie Zeeland levert jaarlijks een bijdrage aan het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC), dat zich richt op de bestrijding van ondermijnende criminaliteit. Per 1 januari 2019 vormt het RIEC en de Taskforce één nieuwe entiteit. We stellen we voor om de jaarlijkse bijdrage aan de Taskfore-RIEC Zeeland vanaf 2020 structureel op te hogen met € 60.000, ten behoeve van geïntensiveerde inzet in Zeeland.

Om daarnaast activiteiten en bijeenkomsten te kunnen organiseren op het gebied van awareness ondermijning en de wet Bibob is vanaf 2020 structureel budget van € 20.000 benodigd.

Voorgesteld besluit: De benodigde middelen voor 2020 en verder beschikbaar bestellen uit de budgettaire ruimte

4.7.2. *Aanpassing hoofdgebouw*

“Samen verschil maken” heeft ook betrekking op de ambtelijke organisatie. Andere werkwijzen, waarin de samenwerking met netwerkpartners centraal staat, vragen ook dat de organisatie zich anders presenteert, en ook anders bezoek ontvangt: open, transparant en gastvrij. Er is behoefte aan meer ruimtes waarin we kunnen samenwerken met onze partners. Eerder is al een krediet beschikbaar gesteld om de implementatie van het hospitality concept in het hoofdgebouw (gebouw A Heerenlogement) toe te passen. De geplande oplevering van de verbouwing is voorzien in het 3e kwartaal van 2020.

In het nieuwe Bouwbesluit is opgenomen dat vanaf 2023 gebouwen minimaal een energielabel C moeten hebben. Besloten is om deze eis direct in de aanbesteding mee te nemen door extra maatregelen voor beglazing en isolatie mee te nemen, maar ook door extra gebruik te maken van natuurlijk licht. Deze maatregelen vragen een verhoging van het krediet met € 100.000.

Voorgesteld besluit: Het investeringskrediet, alsmede de daaraan gekoppelde dekkingsreserve, verhogen met € 100.000 en dekken uit de budgettaire ruimte.

4.7.3. *Versterking Statengriffie*

In opdracht van PS heeft de Werkgeverscommissie in 2017 een extern onderzoek laten uitvoeren naar de huidige en toekomstige rollen van de Statengriffie. In het onderzoek is geconcludeerd dat de strategische adviesfunctie verder versterkt moet worden om invulling te kunnen geven aan de kerntaak ‘strategische advisering en vernieuwing’. Daarnaast is uitbreiding van het secretariaat benodigd om – in combinatie met het toepassen van moderne werkvormen en middelen – de kerntaak dienstverlening te versterken. De Werkgeverscommissie heeft hierop voorgesteld om met ingang van 1 januari 2020 de Statengriffie met 2,6 fte uit te breiden. Dat leidt tot een aanvullende structurele last van € 217.000. Om de doorontwikkeling verder te faciliteren wordt in 2020 en 2021 een ontwikkelprogramma in gang gezet. De jaarlijkse lasten daarvan bedragen € 25.000. Het Presidium heeft het voorstel van de Werkgeverscommissie overgenomen. De benodigde financiële dekking hebben wij daarom betrokken in de budgettaire ruimte.

4.7.4. *Recapitulatie*

Samengevat zien de financiële effecten er als volgt uit:

(bedragen x € 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023
Ondermijning		-80	-80	-80	-80
Aanpassing hoofdgebouw A	-100				
Versterking Statengriffie		-242	-242	-217	-217
Totaal	**-100**	**-322**	**-322**	**-297**	**-297**

4.8. Ontwikkeling grondbank

In de nota Grondbeleid is met u afgesproken dat drie maal per jaar met u de voortgang met betrekking tot de grondbank en kavelruil wordt gedeeld. Voor de stand van zaken met betrekking tot de grondbank verwijzen wij naar bijlage 2. Uit deze bijlage blijkt dat de voorraad gronden en opstallen op dit moment een waarde van bijna € 41 miljoen vertegenwoordigen.

5. Financieel perspectief

5.1. Vertrekpunt

Het huidige financieel perspectief is een stuk gunstiger dan aan het begin van de vorige bestuursperiode. Desondanks is de financiële ruimte nog steeds beperkt. Onze ambities voor noodzakelijke investeringen in Zeeland overstijgen de beschikbare middelen. Dat vergt dat we ook in deze bestuursperiode keuzes maken. Herstel van de weeffout in het provinciefonds blijft een noodzakelijke voorwaarde om de investeringsruimte in lijn te brengen met onze ambities.

In het coalitieakkoord is een doorkijk gegeven op het financieel perspectief voor de periode 2019 tot en met 2023. Verder zijn daarin een paar principes vastgelegd:

- Vanwege de prioriteit die we aan de strategische opgaven geven, voegen we zoveel mogelijk middelen toe aan de investeringsagenda.
- We behouden 'beperkte' budgettaire ruimte om (structurele) afwegingen te kunnen blijven maken in de uitvoeringsprogramma's.

Na het coalitieakkoord zijn met name de besluitvorming van het Statenvoorstel 'implementatie werkwijze uitvoering BRZO taken' en de verwerking van de meicirculaire van invloed geweest op het financieel perspectief. In dit hoofdstuk gaan we verder in op de gevolgen van de besluiten uit deze Zomernota op het meerjarenperspectief.

5.2. Recapitulatie financieel meerjarenperspectief

Het vertrekpunt van dit financieel perspectief is gelijk aan de stand van de budgettaire ruimte in de primaire begroting 2020. Die stand is gelijk aan de mutaties tot en met de 8e begrotingswijzing 2019. Hieronder zijn de effecten op de budgettaire ruimte uit deze zomernota samengevat.:

(x € 1.000)	Paragraaf	2019	2020	2021	2022	2023
Stand in begroting 2020		**3.687**	**2.493**	**762**	**3.018**	**20.403**
PS voorstel 'Implementatie werkwijze uitvoering BRZO-taken'		-2.300				
Uitvoeringsprogramma's	3.4	127	-1.207	-970	-930	-930
Continuering investeringsagenda	3.5					-13.000
Proceskosten voorbereiding projecten Regio-envelop	3.6	-30				
Instandhouding infrastructuur	4.1.8	28	-1.360	-1.418	-137	-169
Wettelijke milieutaken	4.2	242	-468	-502	-502	-502
Effect septembercirculaire en ophoging stelpost	4.4.2	-2.455	-896			
2e ronde budgetbewaking	4.5	3.400	1.190	995	744	744
N62	4.6	1.300	1.000	1.000	1.000	1.000
Overige onderwerpen	4.7.4	-100	-322	-322	-297	-297
Stand na verwerking financiële voorstellen		**3.899**	**431**	**-455**	**2.896**	**7.249**

Vanuit de principes uit het coalitieakkoord stellen voor stellen we voor om na verwerking van de voorgestelde besluiten uit deze nota, de budgettaire ruimte vanaf 2020 op een structurele stand van € 0,5 miljoen aan te houden. Om in 2020 en 2021 deze stand te bereiken, onttrekken we middelen aan de algemene reserve. In de overige jaren voegen we het meerdere toe aan de investeringsagenda. Dat leidt tot de volgende mutaties:

(x € 1.000)	Paragraaf	2019	2020	2021	2022	2023
Stand na verwerking financiële voorstellen		**3.899**	**431**	**-455**	**2.896**	**7.249**
Toevoeging vanuit de algemene reserve			69	955		
Toevoeging aan de investeringsagenda		-3.899			-2.396	-6.749
Stand na verwerking financiële voorstellen		**-**	**500**	**500**	**500**	**500**

Naast deze structurele budgettaire ruimte van € 0,5 miljoen resteert ook een stelpost provinciefonds, die in 2020 een stand kent van bijna € 0,8 miljoen en oploopt naar een structurele stand van € 1,3 miljoen vanaf 2023 (zie ook paragraaf 4.4.2). Deze stelpost wordt ingezet om eventuele negatieve effecten in de provinciefondsuitkering op te vangen. Daarnaast wordt de indexering van de begroting en cao-effecten primair uit deze stelpost gedekt. Indien de stelpost ontoereikend is, zal een beroep gedaan worden op de budgettaire ruimte.

Voorgestelde besluiten:

- Resterende budgettaire ruimte in 2019 toevoegen aan de investeringsagenda
- In 2020 en 2021 respectievelijk € 0,1 miljoen en € 1,0 miljoen onttrekken aan de algemene reserve
- In 2022 en 2023 respectievelijk € 2,4 miljoen en € 6,7 miljoen toevoegen aan de investeringsagenda

5.3. Ontwikkeling algemene reserve en weerstandsratio

Eind 2019 bedraagt de algemene reserve € 19,7 miljoen. Afgezet tegen het benodigde weerstandsvermogen uit de begroting 2020 van € 5,9 miljoen, volgt dat de ratio ‘algemene reserve’ 3,3 bedraagt. Daarmee voldoet zij ruimschoots aan het minimale niveau van 1,0. Dat maakt het mogelijk om, zoals aangekondigd in het coalitieakkoord, in totaal € 7,5 miljoen te onttrekken aan de algemene reserve. Het verloop van de algemene reserve ziet er dan als volgt uit:

(x € 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023
Beginstand	**14.235**	**19.681**	**18.167**	**16.653**	**15.139**
Reeds eerder besloten mutaties	5.446	986	986	986	
Onttrekking ten gunste van de budgettaire ruimte		-69	-955		
Onttrekking ten gunste van de investeringsagenda		-2.431	-1.545	-2.500	
Eindstand	**19.681**	**18.167**	**16.653**	**15.139**	**15.139**

Vervolgens bedraagt de ratio ‘algemene reserve’ 2,6, waardoor deze nog steeds ruimschoots voldoet aan het minimale niveau van 1,0.

Voorgesteld besluit: Naast het voorgestelde besluit in de vorige paragraaf om € 1,1 miljoen aan de algemene reserve te onttrekken ten gunste van de budgettaire ruimte, in de periode 2020 tot en met 2022 voor in totaal € 6,4 miljoen aan de algemene reserve onttrekken ten gunste van de investeringsagenda.

5.4. Ontwikkeling Investeringsagenda

In paragraaf 3.5.2. hebben we stilgestaan bij het effect van de bestedingsgerede projecten op de investeringsagenda. In samenhang met de voorstellen om vanuit de budgettaire ruimte en algemene reserve middelen aan de investeringsagenda toe te voegen, ontwikkelt de investeringsagenda zich als volgt:

(x € 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	Totaal
Huidige stand investeringsagenda						**32.737**
Toevoeging jaarschijf 2023					13.000	**13.000**
Aanvulling uit budgettaire ruimte	3.899			2.396	6.749	**13.044**
Aanvulling uit algemene reserve		2.431	1.545	2.500		**6.476**
Beschikbaar in investeringsagenda voor keuzes zomernota						**65.257**
Bestedingsgereed zomernota 2019		-7.911	-1.869	-1.464	-1.464	**-12.708**
Resteert na keuzes zomernota						**52.549**
Verdere investeringsbehoefte		-14.296	-30.164	-18.664	-17.439	**-80.563**
Overprogrammering						**-28.014**

De investeringsbehoefte van € 80,6 miljoen is opgebouwd uit de onderwerpen die in de doorkijk op opgaven en uitvoeringsprogramma’s zijn benoemd. In deze investeringsbehoefte is voor € 19,9 miljoen aan projecten opgenomen die verbonden zijn aan de Regio Deal (ZiS 2.0), het realiseren van het Natuurnetwerk Zeeland in 2027 en voor een eventuele extra bijdrage in het kader van de Zuidwestelijke Delta. Afhankelijk van de voortgang van deze projecten, als ook de uitputting van reeds beschikbare middelen voor deze projecten, krijgen deze projecten prioriteit in volgende programmeringsrondes van de investeringsagenda.

De overprogrammering is aanzienlijk, maar tevens ook beheersbaar. De verhouding tussen de investeringsbehoefte en de beschikbare middelen bevindt zich reeds sinds de oprichting van de investeringsagenda op een constant niveau, en heeft nog niet tot problemen geleidt. Dat sluit echter niet uit dat in de toekomst toch keuzes in toekenning van middelen aan de projecten uit de investeringsagenda gemaakt moeten worden.

Het blijft daarom van belang dat de ‘weeffout’ in het provinciefonds structureel gerepareerd wordt. We zijn dan ook positief gestemd over de aangekondigde herziening van het provincie-

fonds in 2021. Een structurele ophoging van het provinciefonds maakt het mogelijk om de investeringsbehoefte in lijn te brengen met de middelen die hiervoor beschikbaar zijn. En dat is ook nodig, omdat toekomstige projecten, bijvoorbeeld in het kader van het Deltaplan zoet water, die nu nog niet zijn opgenomen in de doorkijk van de investeringsagenda, mogelijk hoge investeringen met zich mee brengen.

Het huidige economische klimaat, alsmede de aangekondigde extra bestedingen van het Rijk, leiden mogelijk tot verdere toekomstige groei van de provinciefondsuitkering. Daar kunnen we echter niet op vooruitlopen. De langverwachte Brexit, internationale handelsconflicten en krimp in de groei van een aantal Europese landen brengt ook onzekerheden over de stabiliteit van deze groei met zich mee. Desondanks zijn we van mening dat we met de voorstellen uit deze zomernota om te investeren in Zeeland, maar ook door het behouden van ruimte in het financieel perspectief voor tegenvallers, een solide vertrekpunt voor deze bestuursperiode hebben neergezet.

Bijlagen

Bijlage 1: Effecten 2e ronde budgetbewaking 2019

In paragraaf 4.5. hebben we stilgestaan bij de budgettaire effecten uit de tweede ronde budgetbewaking. Daarnaast onderkennen we de budgetoverhevelingen, waarbij het budget naar een ander begrotingsjaar wordt overgeheveld, en budgettair neutrale effecten, waarbij in hetzelfde begrotingsjaar budgetverschuiving over verschillende doelstellingen optreden.

In deze bijlage geven we op doelstellingsniveau een nadere toelichting op deze effecten:

		2019		2020		2021		2022 e.v.	
X € 1.000		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Budgettaire effecten:									
030101	**Natuurontwikkeling**								
Vanuit het bestedingsplan Natuur 2016 is voor het laatst en maar t/m het dienstjaar 2020 een bedrag geraamd voor de subsidie aan het Nationaal Park Oosterschelde. De raming wordt vanaf 2021 meerjarig hersteld.						195		195	
030102	**Natuurbeheer**								
Bij de vaststelling van de beleidsnota Natuurwetgeving is in december 2018 afgesproken dat de provincie meer gaat inzetten op het voorkomen van Faunaschade. Daarvoor worden innovatieve maatregelen uitgevoerd. De eerste stap in dat proces is het selecteren van gebieden waar dit effectief is en het inventariseren van de mogelijkheden. In 2019 blijft daardoor een deel van het structurele budget Innovatieve maatregelen Faunaschade ongebruikt.		-202							
030103	**Natuurherstel**								
Er is een incidenteel voordeel door scherpe aanbesteding bij opdrachten voor de uitvoering van herstelmaatregelen bij de Natura2000 beheerplannen.		-285							
030104	**Natuurbescherming**								
In december 2018 hebben PS extra middelen beschikbaar gesteld voor de exotenbestrijding (wettelijke verplichting). De eerste stap is het vaststellen van beleid en dan pas uitvoering, zodat in 2019 alleen urgente zaken (hoornaarbestrijding, rossestekelstaart) hoeven te worden opgepakt. Incidenteel kan hierdoor € 200.000 terug naar de budgettaire ruimte.		-200							
040102	**Concurrentiepositie food**								
Binnen het programma food onderdeel visserij is er sprake van minder subsidieaanvragen en een groot aanbod van andere financiers. Daarnaast wordt getracht de beschikbare middelen efficiënt te besteden. Dat leidt dit jaar tot lagere uitgaven binnen het programma food-visserij.		-90							

		2019		2020		2021		2022 e.v.	
X € 1.000		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
040103	**Acquisitie en regionale samenwerking**								
Het Waterschap vergoedt een deel van de gemaakte kosten voor technische bijstand van RVO voor POP3. Dit is een bestuurlijke afspraak die nu in 2019 voor het eerste wordt geëffectueerd. Dit betreft een vergoeding voor de periode vanaf begin POP3 tot en met het einde van deze regeling. De middelen bedoeld voor technische bijstand in de toekomst worden geraamd over de resterende periode. Een gedeelte van de middelen valt vrij ten gunste van de budgettaire ruimte 2019, omdat deze zijn bedoeld voor eerder gemaakte kosten technische bijstand (2015-2018).		172	-428	242	-242	227	-227	162	-162
In 2019 zijn middelen beschikbaar voor het aantrekkelijker maken van het vestigingsklimaat. De complexe wet- en regelgeving inzake staatssteun maakt het niet altijd mogelijk om middelen beschikbaar te stellen ten behoeve van nieuwe vestigers. Een gedeelte valt daarom vrij ten gunste van de budgettaire ruimte 2019.		-200							
050102	**Bereikbaarheid voor de mensen**								
Begin 2019 is de verbeterde regeling toegankelijkheid openbaar vervoer opengesteld. Niet alle gemeenten hebben hier gebruik van gemaakt. Bovendien is het niet aannemelijk dat opnieuw openstellen van de regeling een ander effect heeft. Het restant van de resterende middelen vloeit terug naar de budgettaire ruimte 2019.		-204							
070101	**Sterk provinciaal bestuur**								
Het werkbudget van de provinciale Rekenkamer wordt meerjarig correct geraamd waardoor jaarlijks eenzelfde bedrag beschikbaar is.						1		1	
080103	**Energietransitie**								
Binnen het dossier Smart Delta Resources is sprake van onderbesteding. De oorzaak is dat er minder grote subsidieaanvragen voor studies door het bedrijfsleven worden ingediend in vergelijking met vorig jaar. Redenen daar voor zijn de onzekerheid/uitstel nationaal Klimaatakkoord, de studies die worden uitgevoerd maken ook aanspraak op aanjaaggeld van Zeeland in Stroomversnelling en er heeft een directeurswissel bij platform SDR plaatsgevonden.		-100							
900101	**Opcenten motorrijtuigenbelasting**								
Het aantal auto's per 1 juli 2019 is toegenomen met ongeveer 1.200. Tevens is het gemiddelde gewicht per auto gestegen. Dit maakt dat de inkomsten van de opcenten motorrijtuigenbelasting hoger zijn en de raming structureel verhoogd kan worden.			-200		-200		-200		-200

		2019		2020		2021		2022 e.v.	
X € 1.000		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
900104	**Saldo van de financieringsfunctie**								
De afgelopen jaren zijn de ramingen van de rentelasten incidenteel en voorzichtig bijgesteld. De verwachting is nu dat de huidige lage rentestand, gezien de mondiale economische ontwikkelingen, ook de komende jaren zal gelden. Met deze lage (negatieve) rentestand, in combinatie met de verwachte omvang van de benodigde financieringsmiddelen, is het reëel om de ramingen hierop structureel aan te passen. De ontwikkelingen en de verwachtingen ten aanzien van de rente worden nauwlettend gevolgd.		450		750		750		500	
900106	**Onvoorzien inclusief stelposten**								
Er is een hoger bedrag aan afwikkelverschillen vorige dienstjaren gerealiseerd door onder meer het intrekken en afrekenen van subsidies, lagere uitvoeringskosten RVO-subsidies en de terug ontvangst van BTW uit vorige dienstjaren.		1.300		250		250		250	
900107	**Overige inkomsten**								
De andere provincies hebben in IPO-verband afgesproken Zeeland te compenseren voor de OEM-korting in het verdeelmodel van het Provinciefonds. Door correctie op afgeronde bedragen 2018 wordt in 2019 een extra bedrag ontvangen en geraamd.		33							
960104	**Overige overhead**								
Dit betreft de kosten van een hogere verzekeringspremie voor objecten, een onderzoek naar dubbele betalingen en BTW, een studie netwerksturing en een second opinion voor het Evides dossier.		120		10		10		10	
Overhevelen budgetten									
020101	**Voorbereiding omgevingswet**								
De afronding van de plan-MER omgevingsvisie staat gepland voor 2020. Het over te hevelen bedrag is nodig om de kosten te dekken.		-50		50					
020102	**Kwaliteitskust**								
Binnen de opgave kwaliteitskust zijn midden beschikbaar die voortvloeien uit de Regio Deal. Deze worden ingezet voor gebiedsontwikkelingsprojecten uit de kustvisie. Het Rijk heeft halverwege 2019 de middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering in 2019 en begin 2020. De verwachting is dat het grootste gedeelte van de bestedingen (subsidieaanvragen vanuit gemeenten) in 2020 plaatsvindt.		-1.300		1.300					
030102	**Natuurbeheer**								
In plaats van 50% POP cofinanciering op agrarisch natuurbeheer haalt RVO 75% op in Europa. Het Europese geld zal hierdoor wel eerder op zijn en daarom het provinciale deel net als in andere jaren reserveren en overhevelen naar 2021.		-400				400			

		2019		2020		2021		2022 e.v.	
X € 1.000		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Het is het plan om de middelen voor verdrogingsbestrijding in te zetten bij Oosterschenge waar kavelruil is opgestart. Deze kavelruil is dit jaar niet rond. De middelen moeten beschikbaar blijven en worden overgeheveld naar 2022.		-101						101	
030104	**Natuurbescherming**								
Pas in december 2018 is besloten met pilots actieve soortenbescherming aan de gang te gaan. Dit jaar vindt in samenwerking met de gemeente Borsele onderzoek plaats maar het toegekende bedrag is gericht op uitvoeringsmaatregelen en wordt niet volledig besteed. Omdat de raming voor deze pilots incidenteel voor 2019 en 2020 is, wordt het in 2019 resterend bedrag overgeheveld naar 2021.		-200				200			
040102	**Concurrentiepositie food**								
Op 2 september 2019 is de openstelling van de POP3-maatregel samenwerking voor innovatie gesloten. De projecten die hierbij een subsidie aanvragen dienen te beschikken over een cofinancieringsverklaring van een regionale (lokale) overheid. GS zijn bereid om voor de projectaanvragen de noodzakelijke cofinanciering te leveren. Verder levert de gemeente Schouwen-Duiveland een deel van de noodzakelijke cofinanciering. Pas na beoordeling van de projecten door de adviescommissie en RVO, worden in januari 2020 daadwerkelijk de beschikkingen afgegeven. De beschikbare middelen worden overgeheveld naar 2020.		-1.099		1.099					
040104	**Campus Zeeland**								
De voorbereiding van het samenwerkingsplatform Deltavraagstukken kost meer tijd dan aanvankelijk voorzien (zoals vaststellen van gezamenlijke visie, etc.). Realisatie zal plaatsvinden in 2020. Voorgesteld wordt om de beschikbare middelen ten behoeve van het samenwerkingsplatform over te hevelen naar 2020.		-169		169					
Een aantal ambities die voorzien waren waaronder het uitvoeren en de uitrol van de pilot hybride onderwijs met docenten en bedrijfsleven in Zeeland zijn nog niet tot uitvoeringsvoorstel aan de Provincie gekomen. Deze wordt verwacht in 2020. Voorgesteld wordt om de beschikbare middelen ten behoeve van het samenwerkingsplatform over te hevelen naar 2020.		-90		90					
040105	**Innovatie-infrastructuur en - fondsen**								
In 2019 hebben drie openstellingen plaatsgevonden van de regeling Zeeland in Stroomversnelling. Twee daarvan zijn onlangs opengesteld. Subsidieverlening vindt plaats in 2020. Daarnaast is een openstelling niet volledig benut. In 2020 zijn voldoende middelen aanwezig voor de geplande openstellingen van de subsidieregeling (totaal geraamd op € 3.000.000). Voorgesteld wordt om de middelen ZIS1 en de bijbehorende cofinanciering		-1.694		1.000				694	

		2019		2020		2021		2022 e.v.	
X € 1.000		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
over te hevelen naar 2022, zodat in dat jaar weer € 3.000.000 komt voor openstelling van de regeling Zeeland in Stroomversnelling.									
Vanuit het Rijk wordt in 2019 een bijdrage ontvangen ten behoeve van de regiodeal financieringstafels. De middelen worden ingezet in 2020.		-50		50					
050105	**Doelmatig en doeltreffend beheer (water) wegen**								
Het project Ritthemsestraat wordt niet meer uitgevoerd in 2019. Er is sprake van een complexe verkeerssituatie waarbij de ideale variant te duur bleek en een lange doorlooptijd kende vanwege aanwezige ondergrondse infrastructuur. Andere ontwerpen zijn tot nu toe door Rijkswaterstaat niet goedgekeurd op grond van te verwachtte problemen met de doorstroming dan wel verkeersonveiligheid. Gezamenlijk met Rijkswaterstaat wordt eind september een variant gekozen. De verwachte realisatie is in 2020.		-745	600	745	-600				
050107	**Maatschappelijk initiatief versterken**								
Het regiodeal project Kwaliteitsimpuls Wonen en leefbaarheid omvat een aantal verschillende deelprojecten. Voor de onderdelen bouwtitelbank en uitvoering duurzaamheidsleningenleningen geldt dat de werving van personeel langer op zich heeft laten wachten. Dit knelpunt is inmiddels opgelost. De besteding van de beschikbare middelen uit de regiodeal vindt plaats in 2020. Voor de gebiedsgerichte aanpak is vertraging ontstaan door bij de voorbereiding door de gemeenten. Hiervoor is ondersteuning gevraagd bij het expertteam woningbouw van het RVO. Daarnaast wordt tevens gewacht op de resultaten van het Kwalitatief Woononderzoek Zeeland. Deze leiden tot een doelgerichter inzet van de beschikbare middelen. Dit onderzoek wordt in oktober 2019 afgerond.		-1.278		1.278					
Het ZIS2 project Slimme vervoersoplossingen is afhankelijk van de beschikbaarheid van data. Het verkrijgen van deze data dient te voldoen aan de AGV. Binnen het project was hier vooraf geen rekening mee gehouden, waardoor dit een zorgvuldige nadere verkenning vereiste. Inmiddels loopt de aanbesteding. De opdrachtverlening vindt pas eind dit jaar plaats waardoor in 2020 de kosten gemaakt worden. Het budget wordt conform de afspraken in de regiodeal Zeeland over geheveld naar volgend jaar.		-385		385					
060101	**Culturele infrastructuur**								
De aanbesteding voor de vervanging van een koelmachine bij het Zeeuws Museum is mislukt en wordt opnieuw gedaan. Het uitvoeren van de vervanging wordt voorzien in 2020.		-50		50					
070102	**Herkenbaar en samenwerkend bestuur**								
Er is € 200.000 geraamd voor de stimulering intergemeentelijke samenwerking (gebiedsakkoorden). Na toekenning van de subsidie aan		-135		135					

		2019		2020		2021		2022 e.v.	
X € 1.000		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
de Bevelanden ad € 40.000 en Zeeuwsbreed ad € 25.000 blijft er nog € 135.000 beschikbaar voor andere initiatieven. Gelet op de lange doorlooptijd van dit soort processen (het gesprek met Zeeuws-Vlaanderen start pas in november 2019) en de nog door de regio's te ontwikkelen noodzakelijke vervolgstappen wordt het restantkrediet 2019 overgeheveld naar 2020.									
080102	**Deltawateren**								
Begin 2019 is de Bestuursovereenkomst getekend waarmee de Grevelingen in de verkenningsfase is gekomen. Medio 2019 is door het bestuurlijk overleg getij Grevelingen bepaald dat er twee varianten verder uitgewerkt gaan worden via de MIRT systematiek. Het opvragen van middelen is conform de bestuursovereenkomst op zijn vroegst na besluit tot uitvoering.		-2.340				2.340			
Betreft het tweede deel van het volledige programma Grevelingen-Volkerak-Zoommeer. Inmiddels is voor de Grevelingen een positief Rijksbesluit genomen, waardoor dat in de planvormingsfase zit. Voor het Volkerak-Zoommeer is door het Rijk eind 2018 geschreven dat er geen besluit voor 2031 zal komen. Inmiddels heeft het Rijk medio 2019 laten weten het Volkerak Zoommeer toch op de lijst van maatregelen grote wateren op te nemen, met een start voor 2026. Aanwending van dit budget is echter niet voorzien voor 2022.		-2.200						2.200	
960102	**Huisvesting en facilitaire zaken**								
Door een aangepaste planning worden de werkzaamheden aan de Statenzaal en onderhoud gerelateerd aan de BRIM-subsidie eerst uitgevoerd in 2020, respectievelijk 2021. De bedragen vloeien terug in de reserve en worden daaruit opnieuw geraamd.		-287		230		57			
Onttrekking bestemmingsreserve natuur									
030101	**Natuurontwikkeling**								
Betreft de onttrekking van middelen aan de bestemmingsreserve natuur voor de aankoop van 30 ha grond ten zuiden van Axel. De gronden grenzen aan bestaande natuur en worden ingericht met een forse oppervlakte natuurlijk bos. De percelen worden onderdeel van het Natuurnetwerk Zeeland en zorgen voor meer robuustheid van de Natuur. Ook wordt een goede bijdrage geleverd aan de doelstellingen van het Klimaatakkoord.		1.850							
Investeringsagenda									
040104	**Campus Zeeland**								
Een aantal ambities die voorzien waren waaronder het uitvoeren en de uitrol van de pilot hybride onderwijs met docenten en bedrijfsleven in Zeeland zijn nog niet tot uitvoeringsvoorstel aan de Provincie gekomen. Deze		-45							

		2019		2020		2021		2022 e.v.	
X € 1.000		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
wordt verwacht in 2020, waarvoor overheveling van budgetten wordt voorgesteld. Het restant vloeit terug naar de investeringsagenda.									
050105	**Doelmatig en doeltreffend beheer (water) wegen**								
De aanlegkosten van verkeersplateau's op de N286 tussen Sint Maartensdijk en Stavenisse zijn lager dan vooraf ingeschat.		-30							
Budgettair neutrale wijzigingen									
019999	**Ambtelijke inzet grote projecten**								
Als gevolg van diverse wijzigingen binnen de personeelsformatie en de reguliere maandelijkse salarisbewaking hierop, zijn diverse salarisramingen over de verschillende begrotingsposten herschikt of bijgesteld.		27							
020101	**Kwaliteitskust**								
Betreft het correct ramen van de in te zetten aanjaaggelden voor de subsidieregeling Zeeland in Stroomversnelling.		-70		-66					
Ten behoeve van de organisatie van de Toerismetop wordt een bijdrage ontvangen van de gemeenten Veere, Noord-Beveland en Schouwen-Duiveland.		15	-15						
029999	**Ambtelijke inzet Fysieke leefomgeving**								
Zie 019999 Ambtelijke inzet grote projecten		47							
030101	**Natuurontwikkeling**								
Door de omvang van de grondbank in combinatie met verpachting van gronden zijn meer inkomsten gegenereerd. Een grotere omvang van de grondbank neemt echter ook meer beheerskosten met zich mee. Voorgesteld wordt deze extra inkomsten in te zetten ten behoeve van deze extra kosten.		140	-140						
030102	**Natuurbeheer**								
In plaats van een bijdrage vanuit het POP ontvangt de provincie een lagere factuur van het uitvoeringsorgaan. De bate en last worden afgeraamd		-800	800	-800	800				
030103	**Natuurherstel**								
Bij de vaststelling van de beleidsnota Natuurwetgeving is de capaciteit voor toezicht groene handhaving door de RUD structureel uitgebreid. De vastgestelde overhead wordt geraamd.		-115		-71		-71		-71	
030104	**Natuurbescherming**								
Zie 030103 Natuur herstel		115		71		71		71	
039999	**Ambtelijke inzet Natuur en platteland**								
Zie 019999 Ambtelijke inzet grote projecten		48							

		2019		2020		2021		2022 e.v.	
X € 1.000		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
040102	**Concurrentiepositie food**								
Betreft het correct ramen van de nog in te zetten aanjaaggelden voor de subsidieregeling Zeeland in stroomversnelling en cofinanciering OP-Zuid		-64		-9					
040105	**Innovatie-infrastructuur en - fondsen**								
Zie 040102 Concurrentiepositie food		64		9					
Vanuit het Rijk wordt een bijdrage ontvangen ten behoeve van de rijksregeling financieringstafels.		50							
Betreft het ramen van de gedeclareerde inzet/salarissen 2019 voor de uitvoering van het interreg programma IVa VLA-NED.			-130						
049999	**Ambtelijke inzet Regionale economie**								
Zie 019999 Ambtelijke inzet grote projecten		70							
050101	**Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen**								
Begin 2019 is de verbeterde regeling toegankelijkheid openbaar vervoer opengesteld. Niet alle gemeenten hebben hier gebruik van gemaakt, bovendien is het niet aannemelijk dat opnieuw openstellen van de regeling een ander effect heeft. Een gedeelte van de beschikbare middelen kan worden ingezet voor het toegankelijk maken van de bushaltes die onderdeel zijn van ons eigen areaal.		135							
050102	**Bereikbaarheid voor de mensen**								
Zie 050101 Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen		136							
In 2019 is extra inzet nodig op het onderdeel wonen binnen de opgave leefbaarheidsagenda. Voorgesteld wordt om binnen de opgave deze extra inzet te dekken, vanuit de posten bereikbaarheid, waarop minder inzet is gepleegd. Belangrijkste oorzaak van deze lagere inzet is de haltetaxi, waarin in 2019 minder gebruik van gemaakt is dan vooraf is ingeschat.		-40							
Dit betreft de correcte verwerking van de afname van het aandelenkapitaal Westerschelde Ferry naar aanleiding van de verliezen over 2018.		83							
050107	**Maatschappelijke initiatieven versterken**								
In 2019 is extra inzet nodig op het onderdeel wonen binnen de opgave leefbaarheidsagenda. Voorgesteld wordt om binnen de opgave deze extra inzet te dekken, vanuit de posten bereikbaarheid, waarop minder inzet is gepleegd. Belangrijkste oorzaak van deze lagere inzet is de haltetaxi, waarin in 2019 minder gebruik van gemaakt is dan vooraf is ingeschat.		-237							

		2019		2020		2021		2022 e.v.	
X € 1.000		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
050109	**Ruimtelijke kwaliteit versterken**								
In 2019 is extra inzet nodig op het onderdeel wonen binnen de opgave leefbaarheids-agenda. Voorgesteld wordt om binnen de op-gave deze extra inzet te dekken, vanuit de posten bereikbaarheid, waarop minder inzet is gepleegd. Belangrijkste oorzaak van deze la-gere inzet is de haltetaxi, waarin in 2019 min-der gebruik van gemaakt is dan vooraf is inge-schat.		278							
059999	**Ambtelijke inzet Regionale bereikbaarheid en leefbaarheid**								
Zie 019999 Ambtelijke inzet grote projecten		115							
060101	**Culturele infrastructuur**								
Betreft het correct ramen van de middelen be-schikbaar voor busvervoer van leerlingen naar de Zeeuwse musea.		-30							
060104	**Talentontwikkeling van en cultuureducatie voor jongeren**								
Zie 060101 Culturele infrastructuur		30							
069999	**Ambtelijke inzet Culturele infrastructuur en monumenten**								
Zie 019999 Ambtelijke inzet grote projecten		9							
070102	**Herkenbaar en samenwerkend bestuur**								
Vanuit het jaarrekeningresultaat 2018 is het van het ministerie van Binnenlandse Zaken ontvangen bedrag door Provinciale Staten herbestemd. Daarbij zijn ook de salarislasten van de medewerker geraamd op het werkbud-get. Het salarisdeel wordt nu correct geraamd op de salarissen.		-56							
079999	**Ambtelijke inzet Programma Bestuur**								
Zie 019999 Ambtelijke inzet grote projecten		171							
080103	**Energie transitie**								
Betreft het correct ramen van de in te zetten aanjaaggelden voor de subsidieregeling Zeeland in Stroomversnelling.		-100		-100					
089999	**Ambtelijke inzet Klimaat en energie**								
Zie 019999 Ambtelijke inzet grote projecten		43							
900102	**Provinciefonds**								
Vanuit het Rijk wordt een bijdrage ontvangen ten behoeve van de rijksregelingl financie-ringstafels.			-50						
909999	**Ambtelijke inzet algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien**								
Zie 019999 Ambtelijke inzet grote projecten		5							
940101	**Personeel**								
Zie 019999 Ambtelijke inzet grote projecten		-871		-775					

		2019		2020		2021		2022 e.v.	
X € 1.000		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
940102	**Stelpost salarissen**								
Zie 019999 Ambtelijke inzet grote projecten		237		775					
De tijdelijke formatie-uitbreiding tot 2023 (samenhangend met het daarvoor eerder tijdelijk beschikbaar gestelde aanvullende salarisbudget) zorgt voor aanverwante kostenstijgingen op het gebied van opleiding en ontwikkeling van personeel, alsook voor incidentele kosten ten aanzien van werving en selectie. Deze aanvullende kosten worden gedekt vanuit het eerder, door Provinciale Staten, beschikbare salarisbudget tot en met 2023.		-150		-60		-60		-60	
960101	**Personeel**								
Zie 019999 Ambtelijke inzet grote projecten		374							
Zie 940102 Stelpost salarissen		90							
960102	**Huisvesting en facilitaire zaken**								
Zie 940102 Stelpost salarissen		60		60		60		60	
960103	**ICT**								
Betreft de verwerking van het statenvoorstel zaaksysteem.		59		-59					
980599	**Bestemmingsreserves programma 5**								
Dit betreft de verwerking van de afname van het aandelenkapitaal Westerschelde ferry naar aanleiding van de verliezen over 2018.		-83							
989699	**Bestemmingsreserves programma 6**								
Betreft de verwerking van het statenvoorstel zaaksysteem.		-59		59					
Investeringskredieten									
Website Provincie Zeeland	Naar aanleiding van een hernieuwd toptaken onderzoek voor de concern website Zeeland.nl, gecombineerd met de wettelijke verplichtingen aangaande informatieveiligheid, AVG en digitale toegankelijkheid, uitfasering huidige (end-of-life) CMS systeem en de heraanbesteding van de hosting, moet zeeland.nl vernieuwd worden. Het doel is om de website zowel inhoudelijk en conceptueel als (veiligheids-)technisch en inrichting van beheer (oa uitbesteden van technisch beheer en één dienstverlener) in 2020 up-to-date te brengen. De dekking van de afschrijvingslasten komt uit meerjarige budgetten voor de website, evenals de dekking van de onderhoudskosten.								
Investeringskrediet website Provincie Zeeland		150							
960103 ICT						-15		-15	
960104 Overig overhead						-15		-15	
Client-hardware	In 2016 heeft de organisatie gekozen voor flexibel werken en de daarbij behorende voorzieningen. Om het flexibel werken te faciliteren is een groot aantal laptops/ IPads in dat jaar aangeschaft. Uitgaand van een technische levensduur van 4 jaar is vervanging van de destijds aangeschafte hardware in 2020 nodig. Naast de vervanging van deze hardware is een deel van de werkplekken voorzien van vaste PC's (desktops) en zijn er voor specifieke toepassingen (bv. AutoCad) workstations benodigd. Om de vervanging van deze apparatuur, de client-hardware, gestructureerd mogelijk te maken heeft een afweging van de diverse vervangingsopties plaats gevonden. Conclusie is dat een 2-jaarlijkse vervangingscyclus van steeds 50% van het totaal aantal beschikbare systemen optimaal aansluit op de vervangingsbehoefte. De opbouw en onderverdeling van het Investeringskrediet Client-hardware is als volgt:								
Investeringskrediet Client-hardware 2020				467					
960103 ICT						-117		-117	

		2019		2020		2021		2022 e.v.	
X € 1.000		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Landbouw-route Poortvliet	Voor de landbouwroute Poortvliet wordt een subsidie ontvangen vanuit Europa. Dit leidt tot een ophoging van het krediet met € 523.416. Hier tegenover staan geen extra afschrijvingslasten.								
00076 POP3 landbouwroute Poortvliet		523	-523						
Landbouw-weg Zand-kreek-dam	Voor de landbouwweg Zandkreekdam wordt een subsidie ontvangen vanuit Europa. Dit leidt tot een ophoging van het investeringskrediet van € 945.118. Hier tegenover staan geen extra afschrijvingslasten.								
00114 POP3 landbouwweg Zandkreekdam		945	-945						

Bijlage 2: Ontwikkeling grondbank en kavelruil

In de begroting 2019* is de volgende doelstelling afgesproken:

- Opgaven 2019: 125 hectare: natuur, infra, water en overige doelen provincie waaronder Tractaatweg, Zanddijk, Absdale-Hulst, N290, Waterdunen, 3e fase Recreatieverdeelweg, uitvoeren heroriëntatieprocedure grond en gebouwen
- 12 kavelruilen
- 700 hectare landbouwstructuurverbetering
- Saldo € 200.000 inkomsten tijdelijk beheer

*paragraaf grondbeleid - begroting 2019

Algemene trend is dat de mobiliteit op de grondmarkt heel laag blijft tegen hoge prijzen. Er is nog steeds veel vraag naar grond vanuit de landbouwsector. Verwerven van strategische grond wordt daardoor bemoeilijkt. Desondanks is de grondvoorraad in de grondbank licht gestegen ten opzichte van eind 2018. Met name de realisatie van natuurdoelen blijft achter op de planning, mede omdat we in het huidige stelsel sterk afhankelijk zijn van particulieren. PS heeft ingestemd met een versnelling waarop wij acties aan het voorbereiden zijn.

De moeilijke grondmarkt zorgt ook voor een lagere realisatie van het aantal hectares structuurverbetering. Het aantal kavelruilen en deelnemers verloopt wel volgens planning, maar de trend lijkt dat op dit moment vooral kleinere kavelruilen, met als aanleiding een overheidsdoel, te realiseren zijn. Zo liggen er nog 12 kavelruilen met totaal 71 deelnemers en 222 hectare aan structuurverbetering bij de notaris voor afhandeling. Verder is er een start gemaakt met de heroriëntatieprocedure. De eerste percelen in West Zeeuws-Vlaanderen zijn aangeboden aan alle overheden en zullen daarna publiek worden verkocht.

In de onderstaande tabel is de realisatie over de periode 1 januari tot 1 augustus 2019 aangegeven:

(Bedragen x € 1 mln.)	Per 1 januari 2019	Tot en met zomernota 2019	
		€	Hectares
Stand aanwending krediet Grondbank Zeeland van max € 66 miljoen (gronden en opstallen)	€ 42,1	€ 40,9	
Aantal hectares Grondbank, waarvan *NPW* *Overige strategische gronden*	1.179 *288* *891*		1.194 *322* *884*
Aantal hectares /€ verworven, waarvan *NPW* *Grondbank Zeeland* *Overig*		€ 4,0 *€ 2,5* *€ 0,6* *€ 0,9*	52 *34* *7* *11*
Aantal hectares / € verkocht, waarvan NPW Grondbank Zeeland Overig		€ 1,5 *€ -* *€ 1,1* *€ 0,4*	21 *0* *14* *7*

(Bedragen x € 1 mln.)	Per 1 januari 2019	Tot en met zomernota 2019	
		€	Hectares
Aantal transacties met winst			**# percelen**
NPW			0
Natuur			2
overige strategische gronden			3
cumulatieve winst		€ 0,1	
Aantal transacties met verlies			**# percelen**
NPW			0
Natuur			0
overige strategische gronden			1
cumulatief verlies		€ -	
Saldo bestemmingsreserve Natuur*	€ 8,9	€ 9,0	
Gerealiseerde hectares doelen			
Natuur**			10
Infra***			1
water****			0
overige, zoals…..			0
Gerealiseerde aantal			
kavelruilen			7
met totaal aantal deelnemers			39
met ha structuurverbetering			90

* De stand tot en met de zomernota 2019 is exclusief het voorstel uit de tweede ronde budgetbewaking om € 1,85 miljoen aan deze reserve te onttrekken. Na verwerking van dit voorstel bedraagt de stand € 7,15 miljoen.

** Verwerving wordt gefaciliteerd door de grondbank en het Kavelruilbureau. Meestal is een particuliere terreinbeheerder de verwervende partij. Via de subsidieregeling SKNL worden deze doelen verantwoord.

*** Betreffen aankopen t.b.v. Tractaatweg, 3e fase Recreatieverdeelweg, fietspad Sint Maartensdijk, fietspad Oud-Vossemeer, landbouwroute Poortvliet.

**** Waterdoelen worden voornamelijk door het waterschap verworven waarbij de grondbank en het Kavelruilbureau faciliterend zijn.

Bijlage 3: Uitvoeringsstrategieën infrastructuur

Het onderstaande meerjarenprogramma bevat de geplande onderhoudsmaatregelen met de daarvoor benodigde (geschatte) financiële middelen voor de periode 2020-2029.

Uitvoeringsstrategie Droge Kunstwerken

Klein onder-houd										
Bedragen in €	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Calamiteiten	22.000	22.000	22.000	22.000	22.000	22.000	22.000	22.000	22.000	22.000
Schilderwerk	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Totaal	**47.000**	**47.000**	**47.000**	**47.000**	**47.000**	**47.000**	**47.000**	**47.000**	**47.000**	**47.000**

Tabel A: Meerjarenprogramma klein onderhoud Droge Kunstwerken 2019-2029 (exploitatie)

Groot onder-houd										
Bedragen in €	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Groot onder-houd	1.885.216	679.262	576.282	527.865	636.651	446.002	658.224	291.827	402.114	473.048
Totaal	**1.885.216**	**679.262**	**576.282**	**527.865**	**636.651**	**446.002**	**658.224**	**291.827**	**402.114**	**473.048**

Tabel B: Meerjarenprogramma groot onderhoud Droge Kunstwerken 2019-2029 (reserve groot onderhoud)

Vervanging / reconstructie										
Bedragen in €	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Vervanging/re-constructie	0	0	3.479.172	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	**0**	**0**	**3.479.172**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Tabel C: Meerjarenprogramma vervanging/reconstructie Droge Kunstwerken 2019-2029 (investeringskrediet)

Afschrijvings-Kosten										
Bedragen in €	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Bruggen	0	4.351	4.351	47.841	47.841	47.841	47.841	47.841	47.841	47.841
Totaal	**0**	4.351	4.351	47.841	47.841	47.841	47.841	47.841	47.841	47.841

Tabel D: Meerjarenprogramma afschrijvingskosten Droge Kunstwerken 2019-2029

Totaal-overzicht										
Bedragen in €	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Kl. onderhoud	47.000	47.000	47.000	47.000	47.000	47.000	47.000	47.000	47.000	47.000
Gr. onderhoud	1.885.216	679.262	576.282	527.865	636.651	446.002	658.224	291.827	402.114	473.048
Verv./Reconstr.	0	0	3.479.172	0	0	0	0	0	0	0
Afschrijvings-kosten	0	4.351	4.351	47.841	47.841	47.841	47.841	47.841	47.841	47.841
Totaal	**1.932.216**	**730.613**	**4.106.806**	**622.706**	**731.492**	**540.843**	**753.065**	**386.668**	**496.955**	**567.889**

Tabel E: Totaaloverzicht meerjarenbegroting Droge Kunstwerken 2019-2029

Uitvoeringsstrategie Verhardingen

Totaal-overzicht										
Bedragen in €	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Kl. onderhoud	1.002.000	1.002.000	1.002.000	1.002.000	1.002.000	1.002.000	1.002.000	1.002.000	1.002.000	1.002.000
Gr. onderhoud (reserve groot onderhoud)	5.260.296	3.399.498	2.357.912	3.372.699	4.378.942	3.595.940	2.220.872	3.402.690	4.976.797	2.922.612
Verv./Reconstr.	4.946.200	454.500 + PM	5.272.200	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM
Afschrijvings-kosten	0	75.606	154.306	154.306	304.940	304.940	304.940	304.940	304.940	304.940
Totaal	**11.208.496**	**4.931.604 +PM**	**8.786.418 +PM**	**4.529.005 +PM**	**5.685.882 +PM**	**4.902.880 +PM**	**3.527.812 +PM**	**4.709.630 +PM**	**6.283.737 +PM**	**4.229.552 +PM**

Tabel A: Meerjarenprogramma klein onderhoud areaal Verhardingen 2019-2029

Uitvoeringsstrategie Elektrotechnische Verkeersvoorzieningen

Klein onder-houd										
Bedragen in €	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Totaal	**128.000**	**128.000**	**128.000**	**128.000**	**128.000**	**128.000**	**128.000**	**128.000**	**128.000**	**128.000**

Tabel A: klein onderhoud elektrotechnische verkeersvoorzieningen 2019-2029 (exploitatie)

Groot onder-houd										
Bedragen in €	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
VRI	60.000	65.000	45.000	50.000	45.000	45.000	91.000	77.000	67.000	57.000
DRIP	0	0	0	0	0	0	0	150.000	0	0
Voorwaarschu-wingsseinen	51.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
matrixborden	0	0	0	0	0	0	0	82.250	0	0
slagbomen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	**111.000**	**65.000**	**45.000**	**50.000**	**45.000**	**45.000**	**91.000**	**309.250**	**67.000**	**57.000**

Tabel B: groot onderhoud elektrotechnische verkeersvoorzieningen 2019-2029 (reserve groot onderhoud)

Investeringen										
Bedragen in €	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
VRI	245.000	350.000	450.000	385.000	450.000	485.000	450.000	0	0	175.000
Totaal	**245.000**	**350.000**	**450.000**	**385.000**	**450.000**	**485.000**	**450.000**	**0**	**0**	**175.000**

Tabel C: vervanging/reconstructie elektrotechnische verkeersvoorzieningen 2019-2029 (investeringen)

Afschrijvings-Kosten										
Bedragen in €	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
VRI	11.333	45.173	68.507	98.507	124.173	154.173	186.507	216.507	216.507	216.507
Totaal	**11.333**	**45.173**	**68.507**	**98.507**	**124.173**	**154.173**	**186.507**	**216.507**	**216.507**	**216.507**

Tabel D: afschrijvingskosten elektrotechnische verkeersvoorzieningen 2019-2029

Totaal-overzicht										
Bedragen in €	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Kl. onderhoud	128.000	128.000	128.000	128.000	128.000	128.000	128.000	128.000	128.000	128.000
Gr. onderhoud	111.000	65.000	45.000	50.000	45.000	45.000	91.000	309.250	67.000	57.000
Verv./Reconstr.	245.000	350.000	450.000	385.000	450.000	485.000	450.000	0	0	175.000
Afschrijvings-kosten	11.333	45.173	68.507	98.507	124.173	154.173	186.507	216.507	216.507	216.507
Totaal	**495.333**	**588.173**	**691.507**	**661.507**	**747.173**	**812.173**	**855.507**	**653.757**	**411.507**	**576.507**

Tabel E: Totaaloverzicht meerjarenbegroting elektrotechnische verkeersvoorzieningen 2019-2029

COLOFON

Uitgave
Provincie Zeeland

Fotografie
Ben Biondina

Bezoekadres
Provinciehuis, Abdij 6
4331 BK Middelburg

Contact
provincie@zeeland.nl

Vastgesteld door Gedeputeerde Staten op 24 september 2019